

បោកអ្វីយើងគប្បីប្រតិបត្តិតាម

ព្រះពុទ្ធសាសនា

និពន្ធដោយ

ព្រះតេជគុណ បណ្ឌិត ក. ស្រីធម្មានុ

ប្រែ និងរៀបរៀងដោយ

ភិក្ខុ មង្គលជ្ជោតោ សេរីង ចុន្ទី

បោះពុម្ពលើកទី១

ចំនួន ៥០០០ ក្បាល

ការផ្សាយរបស់

សមាគមសមណនិស្សិតខ្មែរ

ទីក្រុងយ៉ាងហ្គួន សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា

ឧបត្ថម្ភបោះពុម្ពដោយ អង្គការព្រះធម៌ជំនួយអាស៊ី

សម្រាប់ចែកជាធម្មទានប៉ុណ្ណោះ

ព.ស. ២៥៥៥

ឈ្មោះសៀវភៅ : **ហេតុអ្វីយើងគប្បីប្រតិបត្តិតាមព្រះពុទ្ធសាសនា**

អ្នករៀបរៀង : ភិក្ខុ មង្គលជ្ជោតោ **សេរីង វុទ្ធី**
Bhikkhu Soeurng Vutthy (Mangalajjoto)
E-mail: greatvutthy@gmail.com
Website: <http://info-ksma.wikidot.com>
<http://info-ksma.blogspot.com>

បោះពុម្ពលើកទី១ : នៅថ្ងៃសៅរ៍ ១៥ កើត ខែ អស្សុជ ឆ្នាំ ខាល ព. ស. ២៥៥៤
ត្រូវនឹង ថ្ងៃទី ២៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០

ចំនួនបោះពុម្ព : ៥០០០ ក្បាល

តម្លៃ : ១៤០០ ដុល្លារ (១ ក្បាល = ០.២៨ ដុល្លារ)

អ្នកឧបត្ថម្ភ : **អង្គការព្រះធម៌ជំនួយអាស៊ី**

បោះពុម្ពដោយ : **រោងពុម្ព ម៉េង ហាវ**
ផ្ទះលេខ ៨១ ផ្លូវ ១៧២ សង្កាត់ជ័យជំនះ ខ័ណ្ឌដូនពេញ
ក្រុងភ្នំពេញ ទូរស័ព្ទ ០១២ ៨២៦ ៩២០

ផ្សាយចេញពី : **សមាគមសមណនិស្សិតខ្មែរ**
សាកលវិទ្យាល័យពុទ្ធសាសនាទូតថេរវាទអន្តរជាតិ
ទីក្រុងយ៉ាងហ្គួន សហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា

WHY WE SHOULD PRACTISE BUDDHISM

By
VENERABLE DR. K. SRI DHAMMANANDA

Translated and Prepared by
Bhikkhu Soeurng Vutthy (Mangalajjoto)

First Edition
5,000 copies

A Publication of
Cambodian Buddhist Student-Monks
Yangon, Myanmar

Sponsored by:
Dhamma Aid Asia
For Free Distribution Only

មាតិកានុក្រម

២០១២

ទំព័រ

❁ អារម្ភកថា	ក
❁ និវេទនកថា	គ
❁ ហេតុអ្វីយើងគប្បីប្រតិបត្តិតាមព្រះពុទ្ធសាសនា	១
❁ សេចក្តីទុក្ខ	១០
❁ គំរូរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ	១១
❁ អភិទេសស្រុមណី.....	១៣
❁ ពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសចិន	១៥
❁ ពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសម៉ាឡេស៊ី	១៧
❁ ទស្សនាទានរបស់អ្នកប្រែប្រួលរឿង	១៩
❁ សាសនាដែលពួកបញ្ញវន្តអាចអោយតំលៃ	២៤
❁ ឥរិយាបថរបស់សាសនាមួយចំនួន	២៥
❁ របៀបរបស់នៅតាមបែបសាសនាប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណ	២៦
❁ ពុទ្ធសាសនា និង បច្ចេកវិទ្យាទំនើប	៣១
❁ មនុស្ស និង សាសនា	៣៨
❁ ចិត្តមនុស្សស្មានមិនត្រូវ	៤១

☸ សេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើស	៤៤
☸ សាសនា និង អ្នកគិតសេរី	៤៩
☸ បុគ្គលដូចម្តេច ទើបឈ្មោះថាបាននៅជិតព្រះពុទ្ធ	៥១
☸ ការប្រកាន់ភេទ និងការធ្វើទារុណកម្ម	៥២
☸ ដាក់ទណ្ឌកម្មចិត្ត	៥៤
☸ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន	៥៦

អារម្ភកថា

សៀវភៅដែលអស់លោកអ្នក និងប្អូនៗកំពុងកាន់អាននៅនឹងដៃនេះ ច្បាប់ដើមជាភាសាអង់គ្លេស តែដោយខ្ញុំបានអានហើយ ឃើញថាមានខ្លឹមសារល្អគួរយកជាគតិបាន ទើបខ្ញុំសម្រេចចិត្តបកប្រែទៅជាខេមរភាសា ដើម្បីបម្រើផលប្រយោជន៍សង្គម និងអក្សរសាស្ត្រជាតិយើង ។

ក្នុងការបកប្រែ និងសរសេរនេះ ពិតជាមានកំហុសឆ្គងខាងឃ្លា ល្បះអក្ខរាវិរុទ្ធ និងពាក្យបច្ចេកទេសមួយចំនួនមិនលែង ។ ព្រោះខ្ញុំជាអ្នកបកប្រែមិនមែនជាអ្នកចេះដឹងជ្រៅជ្រះ មិនមែនជាអ្នកវប្បធម៌អក្សរសាស្ត្រអ្វីទេ ប៉ុន្តែគ្រាន់តែជាអ្នកមានឆន្ទៈ ក្នុងការធ្វើកិច្ចការនេះប៉ុណ្ណោះ ។

ដូច្នេះសូមលោកអ្នក និងប្រិយមិត្តអ្នកអានមេត្តាជួយកែតម្រូវ នូវរាល់កំហុសឆ្គងដោយអចេតនាណាមួយ ដើម្បីចូលរួមលើកតម្កើងតម្លៃភាសាជាតិយើង ក្នុងគោលបំណងបម្រើផលប្រយោជន៍រួម របស់សង្គម ។

យើងខ្ញុំសង្ឃឹមថាសៀវភៅនេះ ពិតជាជំនួយយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់សិក្ខាកាមកុលបុត្រក្នុងសាកលកម្ពុជរដ្ឋ និងជាពិសេសសិស្សានុសិស្សវិទ្យាល័យ និងសាកលវិទ្យាល័យនានា ព្រោះនៅក្នុងប្រធានបទនីមួយៗ សុទ្ធតែផ្ទុកទៅដោយគំនិតសំខាន់ ដែលអាចទុកដូចជាពុទ្ធិ ខាងវប្បធម៌ទូទៅមួយផ្នែកដែរ ។

និវេទនកថា

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព សូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុត ចំពោះលោក **យូ ឆាន** និងសប្បុរសជនជើងវត្តមហាវិហារទាំងអស់ នៅ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដែលបានខ្លះខ្លះរកថវិកាជួយបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ឱ្យ ចេញជារូបរាងឡើង ដើម្បីចែកជូនជាធម្មទាន ដល់សាធារណជនទូទៅ ។

សូមអរគុណឧបាសិកា **គឹម ស៊ីម៉េន** សីលវន្ត និងសីលវិតី នៅពុទ្ធមណ្ឌលវិបស្សនាធុរៈ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលតែងតែយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងការឧបត្ថម្ភបច្ច័យបួន និងគ្រឿងឧបភោគ បរិភោគផ្សេងៗ ដល់សមណនិស្សិត និងនិស្សិតខ្មែរ ដែលបាននិងកំពុងសិក្សារៀនសូត្រ ក្នុងផ្លូវពុទ្ធសាសនា នៅសហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា ។

សូមអរគុណចំពោះឧបាសិកា **ម៉ៅ វ៉ាន** និងឧបាសិកា **ធន់ សំបូរ** អតីតទីប្រឹក្សាឯកអគ្គរាជទូតកម្ពុជា ប្រចាំសហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា និងមហាឧបាសិកា **កាំង ហ្គីងខែន** ព្រមទាំងក្រុមគ្រួសារទាំងអស់ និងសូមអរគុណចំពោះបងស្រី **ភី សុភា** និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រ ដែលជួយឧបត្ថម្ភដល់សមណនិស្សិត និងនិស្សិតខ្មែរយើង នៅសហភាពមីយ៉ាន់ម៉ារឿយៗ ។ បើគ្មានអ្នកឧបត្ថម្ភទំនុកបម្រុងដូច្នោះទេ ធនធានមនុស្ស និងពុទ្ធសាសនាយើងពុំអាចរីកចម្រើនបានដូច្នោះឡើយ ។

សូមថ្លែងអំណរគុណផងដែរចំពោះលោក **សេក សៀង** និងភរិយា **សម សាមន** នៅសហរដ្ឋអាមេរិក, បណ្ឌិត **ថែល ថេង** និងភរិយា, លោក **គីម សាន** ព្រមទាំងគ្រួសារ នៅប្រទេសអូស្ត្រាលី ដែលឧបត្ថម្ភ ខ្ញុំ នូវបច្ច័យបួនមួយចំនួន ក្នុងពេលកំពុងបំពេញការសិក្សា ។

លើសពីនេះទៀត ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព សូមថ្លែងអំណរគុណនិស្សិត និងសមណនិស្សិត ជាសហការីទាំងអស់ ដែលបានជួយក្នុងកិច្ចការជាកុសល នេះ ឱ្យបានសម្រេចជាស្ថាពរ ។ នាមសមណនិស្សិត និងនិស្សិត ជាអ្នកជំនួយ ការក្នុងការរៀបចំសៀវភៅនេះ មានដូចជា

- ភិក្ខុ **សុទ្ធ គង់** សមណនិស្សិតអនុបណ្ឌិត
- ភិក្ខុ **សុយ សុវណ្ណ** សមណនិស្សិតអនុបណ្ឌិតឆ្នាំទីមួយ និង
- លោក **ព្រំ សុទ្ធា** និស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ

ដោយអំណាចនៃវិរិយភាព និងសទ្ធាជ្រះថ្លា ក្នុងការជួយធ្វើសៀវភៅ នេះ ឱ្យបានសម្រេច និងការជួយរកថវិការបោះពុម្ពសៀវភៅនេះ ជាដើម សូមឱ្យព្រះអង្គ និងលោកអ្នកមានគុណបំណាច់ទាំងអស់ បានជួបប្រទះនូវ សេរីសួស្តី ជ័យមង្គល វិបុលសុខគ្រប់ប្រការ ។ ទីបំផុត សូមឱ្យបានសម្រេច មគ្គផល និងព្រះនិព្វាន រួចចាកទុក្ខក្នុងសំសារៈ ឬបើប្រាថ្នាយ៉ាងណាៗ សូម ឱ្យបានសម្រេចដូចសេចក្តីប្រាថ្នានោះចុះ ។ សូមអរព្រះគុណ និងអរគុណ!

ហេតុអ្វីយើងគប្បីប្រតិបត្តិតាមព្រះពុទ្ធសាសនា

មុនយើងចាប់ផ្តើមជជែកថាតើហេតុអ្វី យើងគប្បីប្រតិបត្តិតាមឱវាទ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ យើងគប្បីយល់ថាហេតុអ្វីបានជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានសម្រេចព្រះទ័យបង្រៀន នូវមាគិជីវិតថ្មីមួយ តាមបែបសាសនា ដើម្បីបានសំរេចសេចក្តីសុខ ថ្នាក់ទីបំផុតជាលើកដំបូង ។

លោកអ្នកប្រហែលចាំបានថា ដំបូងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានព្រះទ័យ រូញរា ដើម្បីប្រកាសនូវឱវាទនេះ ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នុងយល់ឃើញពីមនុស្ស ដែលមានការភ័ន្តច្រឡំដោយពិត អំពីជីវិតរបស់ពួកគេ លក្ខខណ្ឌរបស់គេ និងរបៀបខុសគ្នាទាំងស្រុង នៃវិធីសាស្ត្ររបស់ព្រះអង្គដែលស្តែងចេញពីអ្វី ដែលពួកគេធ្លាប់បានពិបប្រទះពីមុនមក ។

ព្រោះហេតុដូច្នោះ នៅពេលដែលព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលឃើញ ថាមាន សត្វពួកខ្លះ “ដែលមានចូលក្នុងភ្នែកតិច” ព្រះអង្គក៏បានសម្រេចចិត្តផ្សព្វ ផ្សាយនូវសច្ចធម៌នេះទៅដល់ពួកជនទាំងឡាយនោះ ។

ព្រះអង្គចែកចាយធម្មៈនេះ ចេញពីព្រះទ័យមេត្តាដ៏បរិសុទ្ធដើម្បីដោះ ទុក្ខរបស់សត្វលោក ។

មាគិគ្រាស់ដឹង របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងជាតិចុងក្រោយ របស់ព្រះ អង្គ បានចាប់ផ្តើមនៅពេលដែលព្រះអង្គទ្រង់បានទតឃើញ នូវទេវទូតទាំង

បួនគឺ៖ មនុស្សចាស់ជរា១ មនុស្សឈឺ១ មនុស្សស្លាប់១ និងអ្នកបួស១ ដែលធ្វើឱ្យព្រះអង្គជ្រាបបានយ៉ាងច្បាស់ដោយបញ្ញាញាណថា សេចក្តីទុក្ខ គឺបណ្តាលមកពីតណ្ហា សេចក្តីតូចចិត្ត សេចក្តីមិនពេញចិត្ត និងសេចក្តី ចង្អៀតចង្អល់ចិត្ត ។

ក្សិណនោះ ព្រះអង្គបានអធិដ្ឋានចិត្តយ៉ាងមាំ ហើយក៏បានបន្សាត់ខ្លួន ចេញចាកផ្លូវលោក និងចាប់ផ្តើមស្វែងរកនូវមាគិរិវល្លត់ទុក្ខគ្រប់យ៉ាង តាម អង្គអរិយមគ្គទាំង ៨ ។

ព្រះអង្គទ្រង់កត់សំគាល់ឃើញថា សេចក្តីទុក្ខលំបាកនេះជាហេតុបង្កើត ឱ្យមានអំពើអាក្រក់ផ្សេងៗនៅក្នុងសង្គម រួមមានទាំងការរើសអើង ជាតិសាសន៍ និងការយល់ឃើញខុសជាដើម ។

ព្រះអង្គក៏បានឃើញបុគ្គល ដែលកំពុងព្យាយាមរើខ្លួនចេញពីសេចក្តី ទុក្ខ បានក្លាយខ្លួនទៅទាសករចំពោះការប្រតិបត្តិសាសនា ដូចជាការបង្កត់ អាហារ និងការប្រព្រឹត្តិអត្តកិលមថានុយោគ ស្ថិតនៅក្រោមអំណាចរបស់ មិច្ឆាទិដ្ឋិ ដោយយល់ឃើញថា ការធ្វើខ្លួនឱ្យលំបាកដូច្នោះអាចធ្វើឱ្យ ពួកគេលះបង់នូវអ្វី ដែលគេហៅថាអាត្ម័ន ។

ព្រះអង្គទ្រង់បានមើលឃើញ នូវសេចក្តីទុក្ខមានកម្រិតដ៏ធំក្រៃលែង ដែលកើតឡើងដោយការបែងចែកវណ្ណៈមនុស្សជាបួនថែមទៀត ។

ឯស្រ្តីទាំងឡាយក៏ទទួលរង នូវការប្រកាន់ភេទយ៉ាងគួរឱ្យខ្លាចផងដែរ ។ ហើយចំនួនប្រាក់កាសដ៍ច្រើនសន្ធឹកសន្ធាប់ ត្រូវបានចំណាយទៅលើកិច្ចការដែលគ្មានខ្លឹមសារ ដែលបណ្តាលឱ្យស្លាប់បាត់បង់ជីវិត របស់សត្វទាំងឡាយដោយគ្មានតំនឹង ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ឈ្វេងយល់ឃើញថា បញ្ហាទាំងអស់នេះគឺគ្មានអ្វីក្រៅពីការពាក់ព័ន្ធ ដោយការយល់ដឹងផ្នែកសតិបញ្ញា ពីស្ថានភាពមិនសមស្របរបស់មនុស្សជាតិ ហើយព្រះអង្គទ្រង់មានបំណងចង់បង្ហាញនូវផ្លូវត្រូវសម្រាប់សង្គ្រោះដល់ជនទាំងនោះ ។

ព្រះអង្គប្រាថ្នាចង់ណែនាំ នូវមាតិកាជីវិតដ៏ប្រសើរដល់មនុស្សលោកនូវកិច្ចប្រតិបត្តិដើម្បីស្តារឡើងវិញនូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរតាមបែបបវេណីរបស់ខ្លួន ។ ព្រះអង្គទ្រង់បានប្រកាសថា សង្គហកិច្ចពិតជាត្រូវទទួលបានតាមរយៈការដុសខាត់ជម្រះចិត្ត និងទទួលបាននូវបញ្ញា, នេះមិនមែនសំរេចបានដោយបណ្តុះគំនិតបណ្តុះនិស្ស័យក្នុងជំនឿទាំងអង្គធាតុដល់ ឬក៏សេចក្តីភ័យខ្លាចចំពោះអាទិទេព និងបញ្ហារបស់អាទិទេពនោះទេ ។

នៅត្រង់ចំណុចនេះ ចាំបាច់ត្រូវដឹងពីលក្ខណៈប្លែកគ្នារវាងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធដែលយើងហៅថាធម៌និងសាសនា ជាពុទ្ធសាសនាដែលមានសកម្មភាពជាប់ទាក់ទងបញ្ហារបស់សង្គម ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសារកររបស់ព្រះអង្គ ដោយអនុលោមទៅតាមប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់

និងមាតិកាជីវិតរបស់ពួកគេ ។ ព្រះពុទ្ធមិនមានបំណងបង្កើតសាសនា ដើម្បីឱ្យជនទាំងឡាយជឿតាមនោះទេ ។

ក្នុងឱកាសជាច្រើន ព្រះអង្គទ្រង់បានប្រកាសថា ព្រះអង្គមិនបានចាប់អារម្មណ៍ថា ជនណាមួយបានផ្តល់នូវកិត្តិយសដល់ព្រះអង្គ ឬក៏អត់នោះទេ ។

ផ្ទុយទៅវិញ ព្រះអង្គបានលើកទឹកចិត្តដល់សាវ័កទាំងឡាយ ឱ្យចេះពិចារណាបានស៊ីជម្រៅទៅលើឱវាទទាំងឡាយ ដើម្បីសំរេចចិត្តថា តើឱវាទនោះ មានសុពលភាពដែរឬ មិនមាន ។

ព្រះអង្គទ្រង់មិនបានដាក់ទោស ទៅលើជនណាដែលមិនបានធ្វើតាមបញ្ជារបស់ព្រះអង្គឡើយ ព្រះធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ដឹង និងទ្រង់បានសម្តែងនោះត្រូវបានស្រាយបំភ្លឺថា ជាអរិយសច្ចៈ ព្រោះធម៌នេះ បានបង្ហាញឱ្យយើងឃើញពីធាតុពិតនៃជីវិតរបស់យើង និងជួយដឹកនាំខ្សែជីវិតបានត្រឹមត្រូវ ប្រាសចាកទោស និងស្វែងរកបាននូវសិទ្ធិសេរីភាព ។

ពាក្យថាធម្មៈ កើតមកពីឫសថា “ធរ” មានន័យថា “ឧបត្ថម្ភ” ឬ “ទ្រទ្រង់” ។ ដូចនេះហើយទើបធម៌នេះមានឈ្មោះថា **បរមត្ថសច្ចៈ** ក្រៅពីនោះគឺជាអំពើ ឬជាច្បាប់សាកល ។ ការដឹងដល់ថ្នាក់សច្ចៈដូចនេះ អាចកំចាត់បង់នូវអវិជ្ជា និងជួយឱ្យយើងបានរួចរំដោះ ចាកផុតពីសេចក្តី

ភ័យខ្លាច និងជំនឿឆ្គង ។

ធម៌នោះអាចជួយយើង ឱ្យសម្រេចបាននូវការសង្គ្រោះរបស់យើង ដោយខ្លួនឯង ។ ព្រះធម៌រមែងគាំពារយើងមិនឱ្យធ្លាក់ទៅក្នុងកំណើត ក្នុង អបាយភូមិ ទាំងក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ដូចកើតជាសត្វតិរិច្ឆាន អសុរកាយ និងប្រេតជាដើម ។

ប៉ុន្តែសូមកុំភ្លេចថា៖ យើងមិនត្រូវរង់ចាំដល់ស្លាប់ទើបបានដឹងនូវ សភាវៈទាំងនេះទេ សូម្បីតែយើងកំពុងមានជីវិតរស់នៅជាមនុស្ស ក៏យើង បញ្ចេញនូវសេចក្តីក្រោធ ទោសៈ លោភៈ ឥស្សា ហើយក៏ធ្លាក់ខ្លួនទៅជា សត្វទាំងនេះក្នុងពេលបច្ចុប្បន្នបានដែរ ។

នៅពេលដែលយើងបង្កើតនូវសន្តានចិត្ត ប្រកបដោយកិលេសទាំងនេះ ជាបួសគល់របស់វា ដូចនេះយើងច្បាស់ជាបានឃើញ នូវកំណើតជាឧប- បាតិកនោះ ក្នុងពេលចុតិ និងបដិសន្ធិក្នុងឋានថោកទាបនេះជាមិនខាន ។

ការដឹងនូវដំណើរទាំងនេះឱ្យឈ្មោះថា **ធម្មៈ** ឬ**ធម៌** ដែលជាសភាវៈ ទ្រទ្រង់យើងមិនឱ្យធ្លាក់ទៅក្នុងសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងអបាយភូមិ និងវដ្តសង្សារ ។

ដូចនេះយើងបានដឹងថាពាក្យ "**ធម៌**" មានការបកស្រាយស្រដៀងគ្នា នឹងពាក្យ "**សាសនា**" ដែលជាប្រព័ន្ធជំនឿទំនៀម និងជាព្រហ្មចរិយៈ ។

ដូចនេះហើយ ទើបព្រហ្មចរិយធម៌នេះជាមាគិសម្រាប់ហ្វឹកហាត់ និង

ដុសខាត់ជម្រះចិត្តដោយពិត ។ ធម្មជាតិពិតរបស់ចិត្តមនុស្សមិនត្រូវបាន
 ពន្យល់បានច្បាស់លាស់នៅក្នុងសាសនាដទៃទេ ការបកស្រាយពិតខាង
 សកម្មភាពផ្លូវចិត្ត អាចត្រូវបានគេរកឃើញនៅក្នុងគម្ពីរអភិធម្ម ដែលមាន
 អត្ថប្រយោជន៍ ក្នុងពុទ្ធសាសនា ។ អ្នកចិត្តវិទ្យាសម័យទំនើប គឺស្ថិតនៅក្នុង
 ភាពអាចកំបាំងនៅឡើយ អំពីវិស័យនៃចិត្តមនុស្សខ្លះ ។ ប៉ុន្តែពួកអ្នកចិត្ត-
 វិទ្យាទាំងនោះ បានទទួលស្គាល់ថា ពេលយើងប្រៀបធៀបចិត្តវិទ្យាសម័យ
 ថ្មី ជាមួយនឹងចិត្តវិទ្យាដែលគង់វង្សនៅជាង ២៥០០ឆ្នាំ ក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា
 ចិត្តវិទ្យាសម័យថ្មីកំពុងស្ថិតនៅក្នុងជំហាននៃការចាប់ផ្តើមនៅឡើយ ។

ព្រះពុទ្ធបានពន្យល់យ៉ាងច្បាស់នូវរឿងរ៉ាវទាំងឡាយ ដែលមនុស្សមិន
 អាចយល់ឃើញជាមុន ។ ពិតមែនហើយ នៅពេលយើងឃើញនូវធម្មជាតិ
 ពិតនៃចិត្តរបស់មនុស្ស យើងគង់អាចយល់បានថា ហេតុអ្វីខ្លួនយើងត្រូវ
 បានគេហៅថា “មនុស្ស” ។ “មន” មានន័យថាចិត្ត បន្ថែមពាក្យ “មនុស្ស” បាន
 ជា “មនុស្ស” មានន័យថា អ្នកដែលអាចធ្វើឱ្យចម្រើន បណ្តុះចិត្តរបស់ខ្លួន ឱ្យ
 ឈានដល់ថ្នាក់ខ្ពស់បំផុត (ឬអ្នកដែលដឹងនូវហេតុដែលមានប្រយោជន៍ និង
 ហេតុមិនមានប្រយោជន៍) ។

ក្នុងរបៀបដូចគ្នានេះ ទស្សនវិជ្ជាចិនប្រើពាក្យ “Humane” “Ren”
 ដើម្បីពណ៌នាចំពោះជនណា ដែលមានមេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា និង

សេចក្តីឡើងត្រង់ ។ ប្រសិនបើគុណធម៌ទាំងនេះមិនមាននៅក្នុងខ្លួនមនុស្ស
ទេនោះ យើងមិនអាចចាត់ទុកអ្នកនោះជាមនុស្សពិតទេ ។

ឯមនុស្សនិរិដ្ឋាលោកខាងលិចវិញកំណត់ពាក្យនេះ ដោយសំដៅដល់ជន
ទាំងឡាយណាដែលមានវិចារណញ្ញាណ ប្រកបដោយហេតុផល ។ តាមពិត
ទៅ ពាក្យ “Homo Sapien” មានន័យថា អ្នកមានប្រាជ្ញា ឬអ្នកវិះគិត ។
មនុស្សទាំងអស់សុទ្ធតែមានចិត្តដូចគ្នា ប៉ុន្តែចិត្តមនុស្សខ្លះនៅមានកម្រិត
គ្រាន់តែដើម្បីធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ដល់ជីវិតរបស់ពួកគេ ដែលកំពុងរស់នៅ
ដើម្បីជួយពួកគេស្វែងរកអាហារ លំនៅដ្ឋាន ដើម្បីប្រពន្ធកូន និងសេចក្តី
សប្បាយបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ តែគេមិនអាចពង្រីកចិត្ត របស់គេឱ្យបាន
វែងឆ្ងាយជាងនេះឡើយទេ ។

សូម្បីតែទេវតា ព្រះព្រហ្មដែលតាំងខ្លួនឯងជាអាទិទេព ឬអច្ឆរិយ-
បុគ្គលនោះ ក៏គ្មានបញ្ញាដូចមនុស្សយើងទេ ។ ពួកទេវតា និងព្រហ្មនោះ ក៏
មិនដឹងនូវអ្វី ដែលនឹងកើតឡើងចំពោះពួកគេបន្ទាប់ពី ចុតិ (ការស្លាប់)
ឡើយ ។ គឺពួកទេវតា ឬព្រហ្មទាំងនោះ មិនដឹងពីរបៀបរៀបរយចំណើរ
សម្រាប់ជីវិតបរលោកនាយរបស់ខ្លួន ហើយក៏គ្មានគំនិតរបៀបនេះដែរ ។

ជំនឿថា ការកើតជាទេវៈ ឬព្រហ្ម គួរជាទិសដៅចុងក្រោយនៃជីវិត
របស់យើងនោះត្រូវបានព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបដិសេធទៅវិញ ។ ដរាបណាចំណង់

ក្នុងភពនៅមានក្នុងសត្វណា សត្វនោះឯងរមែងនៅកើតទៀត ។ យើងហៅ
 ចំណង់តណ្ហាដ៏ធំនោះថា **ភវតណ្ហា** (សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងភព) ។ ម្លោះហើយ
 ពួកទេវតា និងព្រហ្មដែលមានចំណង់តណ្ហាមាំ ក៏មិនអាចជៀសផុត
 ពីចុតិបដិសន្ធិដែរ ប៉ុន្តែទេវតា និងព្រហ្មទាំងនោះមិនអាចដឹងដូច្នោះទេ ។
 ឯមនុស្សអាចដឹងថា ការស្លាប់មិនមែនជាចុងបញ្ចប់នៃជីវិតទេ គឺជីវិតនោះ
 អាចប្រព្រឹត្តទៅជាបន្តទៀត ដោយអំណាចនៃកុសលាកុសលកម្ម ដែល
 បុគ្គលទាំងឡាយធ្វើ ប្រកបដោយអវិជ្ជា ។

ហេតុនេះហើយសត្វទាំងឡាយដែលមានបញ្ញា នៅក្នុងសភាពដែលដឹង
 ដូច្នោះ គប្បីរៀបចំដំណើរជីវិតភពខាងនាយនោះចុះ និងគប្បីជ្រាបច្បាស់ថា
 ឋាននោះមិនមែនជាឋានទុក្ខតិឡើយ ។ នេះហើយដែលថាសាសនាក្លាយជា
 ជំនួយ (ដល់សង្គម) ដ៏មានសារៈសំខាន់នោះ ។

មនុស្សទាំងឡាយគឺជាសត្វតែមួយគត់ដែលអាចដឹងថា យើងមាន
 អានុភាព ដើម្បីគ្រប់គ្រងជោគវាសនារបស់ខ្លួនយើងផ្ទាល់ ។

គ្មានបុគ្គលដទៃណាអាចបង្កើតសាសនាបានទេ ។ មានតែមនុស្សទេ
 ទើបអាចបង្កើត និងរៀបចំសាសនាបាន ដោយបញ្ញាញាណរបស់ខ្លួន ។

ជំនឿសាមញ្ញជឿថា សាសនាទាំងឡាយមានភពកំណើតពីឋានសួគ៌
 ហើយបានត្រូវនាំយកមកកាន់លោកនេះ ដោយការផ្សព្វផ្សាយឱ្យដឹង ។

ប៉ុន្តែពុទ្ធសាសនាមានដើមកំណើតនៅលើភពផែនដីនេះ តាំងនៅក្នុងចិត្ត
មនុស្សទាំងឡាយ រួចក្រោយមកទើបបានឈានទៅដល់ឋានសួគ៌ ។

សាសនាមិនមែនធ្លាក់មកពីឋានសួគ៌នោះទេ ។

តាមពិតទៅ ឋានទេវតា (ឋានសួគ៌) ទាំងឡាយនោះ មិនដែលនាំឱ្យ
មាននូវសេចក្តីចម្រើនលូតលាស់ ខាងប្រាជ្ញាស្មារតីទេ ព្រោះឋានទាំងនោះ
ខ្វល់ខ្វាយតែជាមួយនឹងសេចក្តីសុខតែម្យ៉ាង ។ ហើយទេវតាទាំងឡាយ មិន
បាននឹកគិតដល់សភាពពិតនៃការមិនទៀង និងសេចក្តីទុក្ខឡើយ ។

តទៅនេះ ជាការពន្យល់ឱ្យដឹងថា ហេតុអ្វីបានជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបាន
ត្រូវច្រុតចាក់ពីឋានតុសិតមកកាន់លោកនេះ ក្នុងពេលដែលព្រះអង្គកំពុង
គង់នៅដូចជាទេវៈមួយអង្គ ដើម្បីសម្រេចបាននូវការត្រាស់ដឹង ។ តាមពិត
អាទិទេព ឬទេវៈ និងព្រះព្រហ្មមិនអាចក្លាយជាព្រះពុទ្ធបានទេ មានតែ
មនុស្សប៉ុណ្ណោះ ទើបអាចអប់រំចិត្តរបស់ខ្លួនឱ្យឈានទៅដល់ការបំពេញដល់
កម្រិតនោះបាន ព្រោះពួកគេកំពុងស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងមួយ ដើម្បីពិនិត្យ
ពិច័យនូវធម្មជាតិ នៃសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយ ។

ឥឡូវនេះយើងអាចយល់បានថា ខ្លួនយើងជាមនុស្សរមែងមានសក្តា-
នុពលដើម្បីអាចបណ្តុះចិត្តរបស់យើង រហូតឈានដល់ព្រះនិព្វាន ជាការ
ឃើញនូវទីបំផុតនៃសេចក្តីទុក្ខផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តទាំងឡាយទាំងពួង ឬ

សេចក្តីតូចចិត្តនោះ ។ ដោយខ្លះបញ្ហាយល់ដឹងពីសច្ចធម៌នេះ ទើបមាន
 មនុស្សពួកខ្លះព្យាយាមចំអកព្រះពុទ្ធ ដោយការនិយាយថាព្រះពុទ្ធមិនមែន
 ជាតួអង្គអាទិទេពទេ ។ ហើយក៏តាំងសំណួរឡើងថា “ហេតុអ្វីបានជាអ្នកធ្វើ
 សក្ការបូជាដល់ព្រះអង្គ?” “តើអ្នកទទួលបានអ្វី ពីព្រះអង្គទៅ?” ប្រសិនបើ
 យើងឱ្យតម្លៃថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាអាទិទេពមួយអង្គមែននោះ យើង
 បន្ទាបបន្ថោកនូវពោធិញ្ញាណ របស់ព្រះអង្គហើយ ។

សេចក្តីទុក្ខ

យើងទាំងអស់គ្នា សុទ្ធតែទទួលសោយនូវអារម្មណ៍ជាទុក្ខនេះ ។

តើយើងទទួលនូវអារម្មណ៍ជាទុក្ខបែបនេះ ប៉ុន្មានដងក្នុងមួយថ្ងៃ?

ត្រង់ហ្នឹងហើយដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានបញ្ញត្តិថាជា “**ទុក្ខ**” មិនមែន
 ចាំបាច់សំដៅដល់ការឈឺចាប់ ឬសេចក្តីសោកសៅនោះទេ នេះជារបៀប
 កំណត់ដឹងធម្មតានៃពាក្យនេះ ។

យើងរមែងទទួលនូវអារម្មណ៍ជាទុក្ខទោមនស្សនេះ ។ យើងមិនដែល
 ពេញចិត្តទៅនឹងអ្វី ដែលយើងបាននោះទេ យើងរឹតតែចង់បានរបស់នោះ
 ហើយ ចង់បានទៀត ។

យើងចង់បោះបង់របស់នោះចោល នៅពេលដែលយើងបានវាហើយ

ព្រោះរបស់នោះបាត់បង់នូវភាពទាក់ទាញរបស់វា ។

យើងហៅការបាត់បង់នេះថា ភាពមិនទៀង ។ ដូច្នេះមួយជីវិតរបស់យើងៗ ព្យាយាមប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹងរបស់ទាំងនោះ ។ ហើយយើងតែងតែទទួលនូវអារម្មណ៍ជាទុក្ខជានិច្ច ព្រោះខ្លួនយើងផ្ទាល់ និងវត្ថុទាំងឡាយដែលយើងប្រកាន់ទាំងនោះតែងតែមានការប្រែប្រួលជាដរាប ។

ភាពសប្បាយរីករាយពិតប្រាកដនោះ គឺនៅត្រង់យើងត្រូវចេះជំនះលើចំណុចខ្សោយរបស់យើងហ្នឹងឯង ។ ហើយព្យាយាមដើម្បីដឹងថា ហេតុអ្វីបានជាយើងមិនសប្បាយចិត្ត ។ នេះទើបជាគោលបំណងក្នុងជីវិតពិតរបស់យើង ។

គំរូរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

គំរូរបស់អង្គព្រះសម្មាសម្មាសម្ពុទ្ធផ្ទាល់សមល្មមគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីពន្យល់ពីវិធីដែលយើងអាចធ្វើដំណើរតាមផ្លូវឆ្ពោះទៅរកភាពបរិសុទ្ធបាន ។ ការហ្នឹកហាត់ដំណើររបស់ព្រះពោធិសត្វ មុនពេលដែលព្រះអង្គបានក្លាយជាព្រះពុទ្ធមួយអង្គ គឺជាដំណើរមួយវែងឆ្ងាយ និងលំបាកលំបិន ។

រឿងរ៉ាវទាំងឡាយ ក្នុងគម្ពីរជាតក បានដំណាលពីជាតិរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រើនរាប់មិនអស់ ដែលព្រះអង្គទ្រង់បានឆ្លងកាត់នូវការសាកល្បងជាច្រើន

ដើម្បីជម្រះចិត្តឱ្យបរិសុទ្ធ ។ សូម្បីក្នុងកំណើតចុងក្រោយរបស់ព្រះអង្គ កាលនៅជាព្រះសិទ្ធក្នុង ព្រះអង្គធ្លាប់បានទទួលការសាកល្បងវិនិច្ឆ័យ ជា ច្រើនដងមុនការត្រាស់ដឹង ។ សូម្បីកាលនៅជាកុមារ ថ្ងៃមួយនោះព្រះអង្គ បានទតឃើញសត្វបង្ហូរកំពុងស៊ីស្រមោច សត្វពស់ក៏បានលេបសត្វបង្ហូរ នោះ រួចហើយសត្វពស់នោះក៏ត្រូវសត្វស្វាំងចឹកស៊ីទៀត ។ ព្រឹត្តិការណ៍ជាប់ តៗគ្នាទាំងនេះ បានធ្វើឱ្យព្រះអង្គនឹកឃើញដល់ធម្មជាតិនៃសេចក្តីទុក្ខ ដែលសត្វទាំងឡាយបៀតបៀនលើគ្នានិងគ្នា ចំពោះជីវិតរស់នៅរបស់ពួក គេ ។

ថ្ងៃមួយជាខាងក្រោយមក ទេវទត្តត្រូវជាបងប្អូនដ៏ដូនមួយរបស់ព្រះ អង្គ បានបាញ់សត្វហង្សមួយ ធ្វើឱ្យរបួស ហើយព្រះអង្គក៏នាំយកមក ព្យាបាល និងពន្យល់បញ្ចុះបញ្ចូលទេវទត្តថា មេត្តា គឺជាថ្នាំបន្សាបចំពោះ អំពើឃោរឃៅ ដែលសត្វលោករមែងបៀតបៀនគ្នា ។

អីចឹងហើយ បានជាពេលដែលព្រះអង្គបានឃើញ នូវនិម្មិតទេវទត្តទាំង បួន រួមមានមនុស្សចាស់ មនុស្សឈឺ មនុស្សស្លាប់ និងអ្នកបួសនោះ ក៏ បានធ្វើឱ្យព្រះទ័យរបស់ព្រះអង្គ នឹកឃើញដល់សេចក្តីពិតដ៏ក្រៃលែង ពីការមិនទៀងថាជា**ទុក្ខសច្ចៈ** (ការពិតអំពើហេតុដែលនាំឱ្យកើតទុក្ខ) ។

ការដឹងនេះ បានធ្វើឱ្យឈានទៅដល់ការសម្រេចចិត្តរបស់ព្រះអង្គ

ដើម្បីបកថយក្រោយ ចេញពីផ្លូវលោក ដែលប្រកបទៅដោយផាសុកភាព
ខាងផ្នែកសម្ភារៈ ដើម្បីចេញសាង**មហាអភិវឌ្ឍន៍ស្រ្តីមណ៍** (ការលះបង់ទ្រព្យ
សម្បត្តិ ប្រពន្ធកូន ដើម្បីចេញសាងភ្នួសប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌) ។

អភិវឌ្ឍន៍ស្រ្តីមណ៍

សព្វថ្ងៃនេះ មានជនជាច្រើនយល់ថា វាជារឿងមួយលំបាក ដើម្បី
ទទួលយកនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្តតាមព្រះសិទ្ធិត្ថ ដើម្បីលះបង់ភរិយា និង
បុត្រ ហើយចេញបញ្ចេញនោះ។ នេះមិនមែនជាការសម្រេចចិត្តដ៏សាមញ្ញ
មួយទេ នៅក្នុងវប្បធម៌របស់ប្រទេសឥណ្ឌា ដែលជាប្រទេសតែងតែបាន
ប្រារព្ធធ្វើអរិយមគ្គដែលបុគ្គលអាចធ្វើបាន គឺការចេញសាងអភិវឌ្ឍន៍ស្រ្តីមណ៍
នេះឯង ។

ដើម្បីបង្កនូវការសប្បាយផ្លូវកាយ ហើយស្វែងរកការបំពេញសេចក្តី
ព្យាយាមខាងប្រាជ្ញាស្មារតី ។ នេះទើបបានឈ្មោះថា ការសម្រេចចិត្តមួយ
ដែលនាំមកនូវកិត្តិយសដល់គ្រួសារ។ ទោះជានៅពេលយប់នោះ មុនពេល
ដែលព្រះសិទ្ធិត្ថយាងចេញសាងផ្នួស ព្រះអង្គមិនបានដាស់ភរិយា និងបុត្រក៏
ដោយ ក៏យើងដឹងដែរថា ព្រះអង្គបានពិគ្រោះពីបញ្ហានេះ ជាមួយភរិយាជា
ច្រើនលើកច្រើនគ្រាដែរ។ យើងដឹងទៀតថា ព្រះនាង**យសោធរាពិម្ពា** ក៏

បានយល់ និងគាំទ្រនូវសេចក្តីសម្រេចចិត្តនោះ ដោយអះអាងថា ព្រះនាងក៏
បានជ្រាបពីបំណងវាសនារបស់ព្រះអង្គដែរហើយ ។

នេះក៏ជាការរក្សារបវេណីរបស់ឥណ្ឌា ដូចដែលយើងបានឃើញ បានដឹង
នៅក្នុងរឿង**រាមាយណៈ**(រឿងរាមកេរ្តិ៍) ស្រាប់ ។ ដែលនៅក្នុងនោះ នាង
សិដា បានគាំទ្រយ៉ាងស្ម័គ្រស្មោះនូវការសម្រេចចិត្តរបស់**ព្រះរាម** ហើយ
បានយល់ព្រម ឱ្យព្រះរាមចេញទៅបួសជាតាបសរយៈពេល ១៤ ឆ្នាំ នៅ
ក្នុងព្រៃ ។ នាងពិម្ពា ភរិយារបស់ព្រះសិទ្ធត បានយល់ពីឱកាសដ៏ប្រសើរ
ក្រៃលែងរបស់ព្រះអង្គ ដើម្បីជួយស្រោចស្រង់នូវសព្វសត្វទាំងអស់ នាង
ឥតមានចំណែកចិត្តអត្តទត្តភាព ដើម្បីហាមឃាត់នូវដំណើររបស់ព្រះអង្គ ឱ្យ
ខុសពីព្រះបំណងឡើយ ។

បន្ទាប់ពីបានសាងផ្នួសមក ព្រះអង្គបានចាប់ផ្តើមប្រតិបត្តិវិធីតបកម្ម
យ៉ាងតឹងតែង ដែលក្រោយមកព្រះអង្គបានយល់ឃើញថា គ្មានប្រយោជន៍
និង មិនអាចនាំទៅរកសេចក្តីស្ងប់ចិត្ត ។

ព្រះអង្គទ្រង់ឈ្នុងយល់ឃើញថា នៅពេលរាងកាយត្រូវបានធ្វើទារុណ
កម្មដោយការបង្អត់អាហារ និងបាត់បង់សេរីភាពដូច្នោះ ចិត្តនោះមិនអាច
ស្ងប់ដើម្បីពិចារណាដោយសុវត្តិភាព ទៅលើវត្ថុទាំងឡាយ តាមសភាវៈពិត
បានទេ ។

ព្រះអង្គបានជ្រាបទៀតថា កាលនៅជាស្តេចចក្រ ជីវិតរបស់ព្រះអង្គ ប្រកបទៅដោយវត្ថុប្រណីតហួសប្រមាណ មិនត្រឹមតែគ្មានប្រយោជន៍ទេ តែថែមទាំងធ្វើឱ្យអាប្រហោស និងគួរឱ្យខ្មាសអៀនទៀតផង ។

ម្លោះហើយព្រះអង្គក៏ចាប់អនុវត្តតាមមជ្ឈិមបដិបទា រវាងវត្ថុប្រណីត និងតបកម្ម ហើយក៏បានរកឃើញនូវរូបមន្តត្រឹមត្រូវ សម្រាប់អប់រំបន្តិចិត្ត ដែលចុងក្រោយក៏ឈានទៅដល់ការត្រាស់ដឹង ។

ពុទ្ធសាសនានៅប្រទេសចិន

ព្រះពុទ្ធសាសនាមានអានុភាពដ៏សំខាន់មួយ យូរអង្វែងមកហើយ ក្នុង ការបង្កើតទ្រង់ទ្រាយវប្បធម៌របស់ប្រជាជននៅអាស៊ី ។ **ឧទាហរណ៍:** ហេតុអ្វីបានជាប្រជាជនចិនជ្រើសរើសយកព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រសើរជាង សាសនាដទៃមាននៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា ដូចជាសាសនាព្រាហ្មណ៍ និង សាសនាជេនជាដើម ?

ពួកគេ (ប្រជាជនចិន) មានជំនឿផ្ទាល់របស់គេ នៅក្នុងប្រទេសចិន ស្រាប់ហើយ តែពួកគេមិនពេញចិត្ត ។ ពួកគេចង់រកឃើញនូវចម្លើយចំពោះ បញ្ហាចោទជាច្រើនអំពីជីវិត ប៉ុន្តែពួកគេមិនអាចរកចម្លើយទាំងនោះ នៅ ក្នុងសាសនាផ្សេងៗ មាននៅក្នុងប្រទេសចិន នាសម័យនោះបានទេ ។

ម្លោះហើយពួកគេបានទទួលរងនូវការឈឺចាប់ និងបញ្ហាសំបុកជាច្រើន ដើម្បីទៅដល់ប្រទេសឥណ្ឌា ។ ដោយធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់តាមស្ទឹង បត់បែន តាមព្រៃ និងតាមវាលខ្សាច់ ។ ពួកគេបានប្រើរយៈពេលដ៏យូរ ដើម្បីបាន ទៅដល់ប្រទេសឥណ្ឌា ។

ប៉ុន្តែ ពួកគេមានចិត្តមុតមាំ ក្នុងការស្នាក់នៅទីនោះ ដើម្បីសិក្សាពីព្រះ ពុទ្ធសាសនា ។ នេះគឺមកពីពួកគេសង្កេតមើលដោយស្មិតស្មន់ រួចពួកគេបាន ដឹងថាព្រះពុទ្ធសាសនានោះ ទើបជាសាសនាមួយជាសាកល ។ គេដឹងថាវា មានលក្ខណៈងាយស្រួល ក្នុងការប្រតិបត្តិព្រះពុទ្ធសាសនា ព្រោះសាសនា នេះ មិនចាំបាច់ធ្វើឱ្យប្រទេសពួកគេផ្លាស់ប្តូរនូវរបៀបជីវិត របស់ប្រជាជន ចិនផងខ្លួន ដែលដូនតារបស់គេបានបន្សល់ទុកឱ្យជាងរាប់ពាន់ឆ្នាំ មកហើយ នោះ ។ ដោយឃើញតម្លៃដូចនេះ ពួកគេក៏បានជ្រើសរើសយក ព្រះពុទ្ធសាសនាទៅ ។ បន្ទាប់ពីព្រះពុទ្ធសាសនាបានត្រូវនាំចូលក្នុងប្រទេសចិនមក សាសនានេះបានរីកចម្រើន និងត្រូវបានពង្រឹងថែមទៀតក្នុងយុគសម័យ អាណាចក្រ **ម៉ុងខ័ន** ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាបានត្រូវប្រកាស ជាសាសនា របស់រដ្ឋ នៅក្នុងប្រទេសចិនទៀតផង ។ ប្រទេសចិនបានកត់សម្គាល់ឃើញ ថាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មិនបានផ្ទុះដំណើរប្រជាជនចិន មិនឱ្យគោរព នូវវប្បធម៌ និងប្រពៃណីរបស់ខ្លួនទេ ប្រសិនបើវប្បធម៌ប្រពៃណីទាំងនោះ

មានប្រយោជន៍ ។ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ ទើបពួកគេទទួលយកព្រះពុទ្ធសាសនាទៅប្រតិបត្តិ ថែមទាំងបានលើកតម្កើងវប្បធម៌គេទៀតផង ។

ជាលទ្ធផលនាំមកនូវវប្បធម៌ថ្មីមួយ បែបពុទ្ធនិយម ដោយផ្អែកលើទស្សនៈរបស់ប្រជាជនចិន និងពុទ្ធសាសនិក ។

បច្ចុប្បន្ន សាសនានេះត្រូវបានហៅថា ជាសាសនារបស់ចិន ។ ពុទ្ធសាសនាប្រហែលមិនអាចក្លាយជាសាសនាពិភពលោកបានទេ ប្រសិនបើប្រជាជនចិន មិនទទួលយកទេនោះ ។

នៅពេលដែលពុទ្ធសាសនា បានមកដល់ប្រទេសចិន ហើយសាសនានេះមិនបាននៅតែមួយកន្លែងក្នុងទីនោះទេ ។ គឺប្រជាជនចិន បាននាំពុទ្ធសាសនាទៅផ្សព្វផ្សាយនៅកូរ៉េ ។ ហើយប្រទេសកូរ៉េ បាននាំទៅផ្សព្វផ្សាយដល់ប្រទេសជប៉ុនទៀតផង ដោយបានដើរតួជាកម្លាំងអរិយធម៌-វប្បធម៌មួយដ៏អស្ចារ្យ ។

ពុទ្ធសាសនានៅម៉ាឡេស៊ី

ឥឡូវសូមយើងក្រឡេកមើលប្រទេសម៉ាឡេស៊ីវិញម្តង ។ ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ជាប្រទេសមួយបានកាន់ពុទ្ធសាសនា រហូតដល់សតវត្សរ៍ទី១៤ នៅពេលដែលអាណាចក្រ **ស្រីវិជ័យ** មានឥទ្ធិពលនៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ។

ពេលនោះមេដឹងនាំពួកមូស្លីម (អ៊ីស្លាមសាសនិក) នៅទីក្រុងម៉ាលាស៊ី
នៅកាន់សាសនាអ៊ីស្លាមនៅឡើយ ។

បន្ទាប់មកប្រទេសទាំងមូល ក៏ក្លាយជាអ៊ីស្លាមសាសនិកប្រទេស ។

លុះដល់រយៈពេល ៦០០ ឆ្នាំក្រោយមក កេរ្តិ៍ឈ្មោះព្រះពុទ្ធសាសនាក៏
បានបាត់ចេញពីប្រទេសនេះទៀត ។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលដែលជនជាតិចិន បានផ្លាស់លំនៅមកនៅ
ប្រទេសនេះ នៅចុងសតវត្សរ៍ទី ១៩ និងដើមសតវត្សរ៍ទី ២០ បែបផែន
ជីវិតនៃពុទ្ធសាសនិក បានត្រូវនាំចូលមកក្នុងប្រទេសម៉ាឡេស៊ីសាជាថ្មី ។
ក្រោយមកប្រទេសសេរីលង្កា ថៃ និងមីយ៉ាន់ម៉ា បានផ្តល់នូវការគាំទ្រយ៉ាង
ពេញទំហឹង ដើម្បីលើកស្ទួយវិស័យព្រះពុទ្ធសាសនាក្នុងប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ។

បច្ចុប្បន្ន ប្រជាជន ១៨% នៅក្នុងប្រទេសនេះជាអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសា-
សនាហើយបានធ្វើឱ្យសាសនានេះ ទៅជាសាសនាចម្បងទី២ ទៀតផង ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាបានត្រូវធ្វើឱ្យរស់រាន មានជីវិតឡើងវិញ នៅក្នុង
ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី ដោយសារជនជាតិចិន ។

គេត្រូវចាំថា គឺដូនតាពួកគេទេ ដែលបានទទួលខុសត្រូវចំពោះការនាំ
មកនូវសាសនាដ៏ប្រសើរនេះមកវិញ ។ ដូច្នេះហើយវាជាបន្ទុកភារកិច្ច របស់
អនុជនដើម្បីរក្សាទុកនូវសាសនានេះ សម្រាប់ជាមាតិកាជីវិតរបស់ខ្លួន ជា

សាសនាដែលជាប់ទាក់ទិនយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងវប្បធម៌ និងចិត្តគំនិតរបស់គេ ។ សព្វថ្ងៃនេះ ពួកគេលះបង់សាសនានេះចោល ដើម្បីលាភសក្ការៈនិងព្រោះហេតុផលខាងផ្លូវចិត្ត ដែលខ្លះវិចារណញ្ញាណ ។

បច្ចុប្បន្ននេះ ក្នុងនាមនៃការផ្លាស់ប្តូរជំនឿ និងការសង្រ្គោះក៏មានអ្នកកាន់សាសនាមួយចំនួនទិព្វទឹកចិត្តរបស់មនុស្ស ។ ពួកគេមានបំណង ដើម្បីចំណាយ និងផ្តល់នូវវត្ថុសម្ភារៈឱ្យដល់ជនទាំងនោះ ។

ពុទ្ធសាសនិក មិនគប្បីបោះបង់សាសនាដ៏ប្រសើរនេះ ព្រោះតែរឿងលាភសក្ការៈទេ ។ បន្ទាប់ពីការផ្លាស់ប្តូរមក មេរៀនដំបូងដែលអ្នកដឹងនាំសាសនាទាំងនេះ ណែនាំនោះគឺការស្តាប់ ។ ដោយបង្ខំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរជំនឿថ្មី ដើម្បីបំផ្លាញនូវសរណវត្ថុនានារបស់សាសនា ដែលពួកគេបានគោរពបូជាព្រមទាំងដូនតារបស់គេ ក៏បានធ្វើសក្ការៈបូជាអស់ជាច្រើនជំនាន់មកហើយដែរ ។ នៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រទាំងអស់របស់ខ្លួន (របស់ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី) មិនដែលមានកំណត់ហេតុណាមួយនិយាយអំពីពុទ្ធសាសនិកជនអនុវត្តនូវការបំផ្លិចបំផ្លាញនូវសរណវត្ថុទាំងឡាយរបស់សាសនាយ៉ាងនេះទេ ។

ឧស្សាហកម្មរបស់អ្នកចម្រើនចម្រើន

ប្រជាជននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាយើង ក៏ជាអ្នកគោរពជឿកាន់ព្រះពុទ្ធ

សាសនាយ៉ាងហ្មត់ចត់ តាំងពីបុរាណកាលរៀងមកដែរ ។ រហូតមកដល់ បច្ចុប្បន្ននេះឈានចូលដល់សតវត្សរ៍ទី ២១ ដែលជាសម័យវិទ្យាសាស្ត្រ កំពុងមានការរីកចម្រើនដុះដាលលើគ្រប់វិស័យក៏ដោយ ក៏ព្រះពុទ្ធសាសនា នៅតែដើរតួនាទីជាជំនួយយ៉ាងសំខាន់ដល់សង្គមដដែល ។ វិទ្យាសាស្ត្រមិន អាចខ្វះសាសនាបានទេ ប្រៀបដូចអាខ្នាក់អាខ្និនដូច្នោះឯង ឬដូចលោក អាញស្តាញថា វិទ្យាសាស្ត្រខ្វះសាសនា គឺខ្នាក់ សាសនាខ្វះវិទ្យាសាស្ត្រ គឺ ខ្និន ។ ដូច្នេះ សាសនាពិតជាមានតម្លៃ មិនអាចកាត់ថ្លៃបានមែន ជាពិសេស គឺព្រះពុទ្ធសាសនាហ្នឹងតែម្តង ។

ដូចដែលយើងដឹងស្រាប់ហើយថា នៅក្នុងសម័យដែលប្រទេសខ្មែរ យើងមានគ្រោះថ្នាក់ខ្សោយឥទ្ធិពល ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ វប្បធម៌ អក្សរសាស្ត្រ វិស័យអប់រំ និងវិស័យផ្សេងៗទៀត ស្ទើរតែគ្រប់ផ្នែកទាំងអស់ នៅក្នុងប្រទេសបានរត់មកជ្រកកោនក្នុងវត្តអារាម ក្រោមដំបូលព្រះពុទ្ធ សាសនា ហើយបានស្ថិតនៅគងវង្សជាប្រយោជន៍ដល់យើងគ្រប់គ្នា បាន ស្គាល់ចេះដឹងរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ ក៏ដូចជាទៅក្នុងថ្ងៃអនាគតផងដែរ ។ ដូចនេះ ក្នុងនាមយើងជាពុទ្ធសាសនិក គប្បីរក្សារបវេណីដ៏ល្អនេះ ឱ្យបាន ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនត្រូវបោះបង់ពុទ្ធសាសនាដែលជាសាសនា របស់ជាតិយើងទេ ព្រោះប្រទេសយើងបានកំណត់យកពាក្យ **“ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ”**

ជាបុរាណរបស់ជាតិ ។ បើយើងបោះបង់សាសនារបស់យើងចោល ហើយ
ងាកទៅកាន់ជឿសាសនាដទៃនោះ ឈ្មោះថា យើងបដិសេធបុរាណជាតិ
របស់ខ្លួនឯងមួយគឺ **“សាសនា”** នេះឯង ។

មានអ្នកខ្លះ ក្បត់នឹងឧត្តមគតិខ្លួនឯង គឺចូលទៅក្នុងសមាគមសាសនា
ដទៃហើយ តែនៅយកព្រះពុទ្ធសាសនា ធ្វើជាខែល ឬរនាំងបិទបាំងនូវ
អំពើអាក្រក់របស់ខ្លួន ខ្លះបំពេញសំណុំបែបបទពាក្យធ្វើការងារដាក់ថាកាន់
សាសនាព្រះពុទ្ធ ប៉ុន្តែតាមពិត ព្រះពុទ្ធតែនៅលើក្រដាសប្រវត្តិរូបសោះ ឯ
ចិត្តគេនៅក្នុងព្រះហេយូរវ៉ា ព្រះអាឡាហ៊ីងណោះ ជាព្រះនៅលើឋានសួគ៌
មិនទាំងដែលឃើញស្រមោលផង តែជឿបង់ល់ ។ ឆ្លងតាមរយៈការ
សិក្សាមកបានប្រាប់ឱ្យដឹងថា សាសនាទាំងឡាយនៅក្នុងលោក រួមមាន
សាសនាព្រាហ្មណ៍ សាសនាគ្រិស្ត សាសនាឥស្លាមជាដើម ។ ថ្វីត្បិតតែសា-
សនាទាំងអស់ក្នុងលោកមានគោលបំណងដូចគ្នា គឺដើម្បីស្វែងរកសេចក្តី
សុខដល់មនុស្សជាតិក៏ដោយ ប៉ុន្តែសាសនាទាំងឡាយខុសគ្នាខ្លះត្រង់ទ្រឹស្តី
និងការអនុវត្ត ។ ជាតួយ៉ាង សាសនាទាំង ៣ ខាងលើ គ្មានហេតុផលច្បាស់
លាស់ទេ គឺពួកគេបានបដិសេធចោលទ្រឹស្តី **“កម្ម”** ដែលជាហេតុ ជាពូជ
ហើយទៅយកព្រះ យកទេវតា យកអាទិទេព មកធ្វើជាហេតុជាពូជទៅ
វិញ ដល់កើតផលមកឃើញថា ផ្ទុយគ្នាខុសពីពូជស្រឡះ គឺពូជជាព្រះ

ជាទេវតា ជាដើម កើតផលទៅជាមនុស្ស សត្វ ដី ទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ព្រៃ ព្រឹក្សាលតាវិញទៅវិញ ។ តាមពិត សាសនាទាំងនេះ មានតែវិធីសាស្ត្រ និងនិទស្សនៈប៉ុណ្ណោះ ហើយថែមទាំងខ្លះហេតុផលត្រឹមត្រូវទៀតផង មិនដូចខាងពុទ្ធសាសនាឡើយ ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាជា សាសនាដែលមានហេតុផលត្រឹមត្រូវ ដូចបទបាលីថា **“យានិសំ វប្បតេ ពីរំ តានិសំ លតតេ ឆរំ កល្យាណការី កល្យាណំ ឆាបការី ច ឆាបអំ”** ប្រែថា៖ បុគ្គលណាមួយ សាបព្រោះបណ្តុះនូវពូជដំណាំណា រមែងតែងតែបានផលអំពីដំណាំនោះវិញ ពុំដែលប្រែក្លាយចាកអំពីពូជដើមឡើយ ។ បើបុគ្គលសាបព្រោះស្រូវ រមែងបានផល គឺផ្លែស្រូវវិញ សាបព្រោះបណ្តុះសណ្តែក រមែងបានផលជាសណ្តែកវិញ, យ៉ាងណាមិញ រឺអំពីបុណ្យ និងបាបក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គាថាប៉ុណ្ណោះ បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថា ពុទ្ធសាសនាពិតជាមានហេតុផលត្រឹមត្រូវមែន ។ មិនមែនដូចលោក សរ សារុន សាស្ត្រាចារ្យអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ដែលបានបដិសេធនៃទ្រឹស្តីកម្ម ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាថេរវាទចោលនោះទេ ។ នៅក្នុងសៀវភៅរបស់លោក **“សាកល្បងសិក្សាសង្គមវិទ្យាខ្មែរ”** សរសេរថា ព្រះពុទ្ធតោតមយល់បញ្ហាសង្គម តែមិនចេះទ្រឹស្តីសង្គម ។ គាត់ថា អ្វីដែលព្រះពុទ្ធសម្តែងថា ធ្វើល្អបានល្អ ធ្វើអាក្រក់បានអាក្រក់ ជាទ្រឹស្តីបុគ្គលនិយម ព្រោះបុគ្គលខ្លះបានទទួលផលដូចបំណង ឯបុគ្គលភាគច្រើនពុំ

ទទួលបានផលដូចបំណងទេ ។ តាមពិតពុំមែនដូច្នោះទេ ផលរបស់កម្មមិន
ដែលភ្លេចយើងឡើយ ។ ដូចព្រះពុទ្ធទ្រង់សម្តែងថា ដរាបណាបាបមិនទាន់
ឱ្យផល បុគ្គលពាលតែងរីករាយក្នុងអំពើបាបនោះឡើយ។ ប៉ុន្តែថ្ងៃណាមួយ
បាបនោះនឹងឱ្យផលជាមិនខាន ។

ដូចនេះ យើងជាប្រជាជនខ្មែរទាំងអស់ ត្រូវតែពង្រឹងពង្រីកព្រះពុទ្ធ
សាសនា ត្រូវតែដឹងគុណ តបគុណ គោរពលើកតម្កិង និងថែរក្សាការពារ
ព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលជាសាសនារបស់ខ្លួនស្មើជីវិត មិនត្រូវវង្វេងសាសនា
បំរើមនោគមវិជ្ជាបរទេសឡើយ ។ យើងមិនត្រូវបោះបង់សាសនាយើង
ព្រោះតែរឿងលាភសក្ការៈ វត្ថុ និងអំណោយបន្តិចបន្តួចតាមរយៈការទិញ
ទឹកចិត្តពីសំណាក់អ្នកកាន់ និងអ្នកផ្សព្វផ្សាយសាសនាដទៃឡើយ ។ យើង
ត្រូវមានហេតុផលខាងផ្លូវចិត្ត ប្រកបដោយវិចារណញ្ញាណត្រឹមត្រូវមុននឹង
ធ្វើនូវអ្វីៗ ។ បើមិនអីចឹងទេ មិនខុសអ្វីនឹងការបោះបង់ចោលដុំពេជ្រ ហើយ
ទៅស្រវាយកដុំគ្រួសនោះឡើយ ។ បច្ចុប្បន្ននេះសាសនាដទៃ កំពុងតែ
ជ្រៀតជ្រែក ចូលក្នុងសង្គមខ្មែរយើង ក្រោមរូបភាពផ្សេងៗ ។ ដូច្នោះ កូន
ខ្មែរគ្រប់រូបត្រូវតែប្រយ័ត្ន ពុំនោះទេ យើងនឹងមានគ្រោះថ្នាក់ខាងជំនឿ
សាសនាហើយ ។ ថ្វីត្បិតតែច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសយើងបានចែង អំពីសិទ្ធិ
សេរីភាពខាងជំនឿសាសនាមែន ប៉ុន្តែយើងត្រូវយល់ដឹង ត្រូវគិតឱ្យបានស្អិត

ល្អន់ អំពីបញ្ហានេះ ។ កុំចង់បានផលតូច បង្អួចផលធំ ។ បើយើងលក់ ឬបោះ
បង់ព្រលឹងយើងឱ្យគេទៅហើយ តើជីវិតយើងរស់នៅ មានន័យអ្វីទៀត ?

សាសនាដែលពួកបញ្ញវន្តអាចឱ្យតម្លៃ

ព្រះពុទ្ធសាសនាគឺជាសាសនាមួយដ៏ប្រសើរបំផុត ដែលជាសាសនាត្រូវ
បានឱ្យតម្លៃពីសំណាក់ពួកបញ្ញវន្ត អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ អ្នកប្រើគំនិតឆ្លើមៗ
អ្នកទស្សនវិជ្ជា អ្នកសនិទាននិយម (អ្នកនិយមខាងហេតុសមស្រប) និង
ថែមទាំងអ្នកគិតសេរី នៅទូទាំងពិភពលោក ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា " ធម៌
ដែលតថាគតសម្តែង គឺអាចមានតែពួកជន ដែលដឹងពីរបៀបគិតប្រកប
ដោយបញ្ញាទេ ឯបុគ្គលទុប្បញ្ញវិញ មិនដឹងពីរបៀបឱ្យតម្លៃដល់ធម៌នេះ
ឡើយ" ។

បុគ្គលជាបញ្ញវន្ត ដែលមានប្រាជ្ញាចេះប្រើប្រាស់ចិត្តរបស់គេបានច្បាស់
លាស់ និងឱ្យតម្លៃទៅលើធម៌នេះថាជាច្បាប់សាកលមួយ ។ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ
នានា បានរកឃើញនូវរបស់ជាច្រើនជាង ១០០ ឆ្នាំកន្លងមកហើយ ឯរបក
គំហើញទាំងឡាយរបស់គេនោះ បានធ្វើការប្រកួតប្រជែង ទៅនឹងច្បាប់
បញ្ញត្តិ របស់សាសនាមួយចំនួន ។ ប៉ុន្តែអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រមិនអាចរកឃើញអ្វី
មួយដែលផ្ទុយនឹងធម្មសាស្ត្រ ឬច្បាប់បញ្ញត្តិរបស់ព្រះពុទ្ធឡើយ ។

ពួកគេរកឃើញពីអាទិកំបាំងរបស់សកលលោកកាន់តែច្រើនឡើង តែ ក៏រត់តែខិតមកជិតព្រះពុទ្ធសាសនាកាន់តែច្រើនដែរ ។ លោក **ហ. ហ្គ.**

វែលស៍ ជាអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រពិភពលោកមួយរូបនិយាយថា៖ នៅក្នុង សៀវភៅរបស់គាត់មួយក្បាល ក្នុងចំណោមសៀវភៅជាច្រើនក្បាល នៅ ពេលយើងសិក្សាគម្ពីរនោះទៅ វាប្រាប់យើងឱ្យដឹងថា អាទិទេពបង្កើត លោកនេះ ៦០០០ ឆ្នាំកន្លងមកហើយ ។

តែនៅពេលយើងសិក្សា ផ្នែកភូគព្ភសាស្ត្រវិញ យើងអាចដឹងថាភព ផែនដីបាន កើតឡើងរាប់សិបកោដិឆ្នាំ និងតាំងនៅមុន ពេលភាវវរសំទាំង ឡាយកើតមានទៅទៀត ។

ម្លោះហើយ តើយើងអាចជឿនូវអ្វីដែលគេសរសេរ ក្នុងគម្ពីរព្រះ (គម្ពីរខាងសាសនាគ្រិស្ត) របស់យើងម៉េចកើតទៅ ?

ឥរិយាបថរបស់សាសនាមួយចំនួន

ច្បាប់អាជ្ញារបស់សាសនាមួយចំនួន ណែនាំសាវ័ករបស់ពួកគេ មិនឱ្យ ស្តាប់ការសន្ទនាធម៌របស់សាសនាដទៃ មិនឱ្យអានសៀវភៅសាសនាដទៃ និងមិនឱ្យឈានជើងចូលទៅទីកន្លែងធ្វើសក្ការៈបូជា របស់សាសនាដទៃ ទេ ។ គេគម្រាមថា ប្រសិនបើសាវ័ក ឬបរិស័ទទាំងនោះ ធ្វើដូចនេះ ព្រះ

អាទិទេពរបស់គេនឹងខឹង ហើយដាក់ទោសដល់ពួកគេ ។

នេះជាវិធីដែលគេ បិទភ្នែកបរិស័ទរបស់ពួកគេ និងទុកឱ្យបរិស័ទទាំង នោះ ស្ថិតនៅក្នុងសេចក្តីភ័យខ្លាច និងអវិជ្ជា ។ ហេតុអ្វីបានជាគេណែនាំតាម របៀបនេះទៅវិញ ?

ប្រសិនបើជនទាំងឡាយត្រូវបានអនុញ្ញាត ឱ្យស្តាប់ការនិយាយធម៌ របស់សាសនាដទៃ អានគម្ពីរធម៌សាសនាដទៃ និងទៅទស្សនាកន្លែង សក្ការៈបូជាសាសនាទាំងនោះទៅ អ្នកដឹកនាំទាំងនោះ ខ្លាចក្រែងថាជំនឿ ដែលគេសម្តែងទុក អាចត្រូវបានគេបោះបង់ចោល នៅពេលដែលជនទាំង ឡាយនោះបើកចិត្តទូលាយរបស់គេ ដើម្បីស្តាប់អ្នកដទៃ ។

ហេតុនេះសាវ័ក ឬបរិស័ទទាំងឡាយនោះ មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យ បើកចិត្តរបស់ខ្លួនទូលំទូលាយបានទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ គេបានទុកឱ្យបរិស័ទ ទាំងនោះកាន់ជំនឿរបស់គេទាំងងងឹតងងល់ ។ បុរសខ្លាំងមិនត្រូវខ្លាចសត្រូវ របស់ខ្លួនឡើយ ។

របៀបរស់នៅតាមបែបសាសនា ប្រកបដោយវិចារណ- ញ្ញាណ

ផ្ទុយទៅវិញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានលើកទឹកចិត្តដល់សាវ័ករបស់ព្រះ

អង្គឱ្យសិក្សា ឱ្យចេះសង្កេតពីរបៀប ដែលជនទាំងឡាយប្រតិបត្តិសួរ សាសនាទាំងឡាយផ្សេងៗគ្នា ដោយខ្លួនឯង ។

នៅបស្ចិមប្រទេស ឈ្មោះថ្មីដែលគេប្រសិទ្ធិនាម ឱ្យដល់ព្រះពុទ្ធសាសនានោះគឺ "សាសនាប្រកបដោយសិទ្ធិសេរីភាព និងហេតុផល" ។ តាំងពីនោះមក ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ មិនពឹងពាក់លើអាទិទេព ដើម្បីការសង្គ្រោះដល់ខ្លួនពួកគេទៀតទេ ប៉ុន្តែត្រូវបានជម្រុញឱ្យដុះខាត់ ជម្រះចិត្តរបស់ខ្លួនគេផ្ទាល់ទៅវិញ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏ត្រូវបានបញ្ញត្តិថាជា "សាសនាមួយ ធ្វើអ្វីៗ ដោយខ្លួនឯង" (ឬផ្អែកលើបទបាលីមួយឃ្លាថា **អត្តាហិ អត្តនោ នាថោ** : ប្រែថា ខ្លួនជាទីពឹង របស់ខ្លួន) ។

ជាក់ស្តែង ព្រះពុទ្ធសាសនាជាសាសនាមួយ សម្រាប់ភាពបរិសុទ្ធខាងប្រាជ្ញាស្មារតី ។

ប្រជាជននៅក្នុងប្រទេសលោកខាងលិចនិយាយថា ពួកគេមិនអាចរកឃើញនូវគុណភាពទាំងពីរ (សិទ្ធិសេរីភាព និងហេតុផល) នេះ នៅក្នុងសាសនាណាមួយទេ ប៉ុន្តែមានតែនៅក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធប៉ុណ្ណោះ ។

ព្រះពុទ្ធត្រូវការ ដើម្បីរំដោះយើងឱ្យរួចផុតពីទោសភាពខាងសាសនា ។ ដោយណែនាំពីសាសនាមួយ ប្រកបដោយហេតុផលសម្រាប់យើងប្រតិបត្តិ

តាម ។ ដោយផ្តល់នូវប័ណ្ណដ៏សមរម្យ ទៅតាមបញ្ញានៃមនុស្សយើង និង រក្សាបាននូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ របស់យើងថែមទៀតផង ។

មានពុទ្ធសាសនា យើងអាចបណ្តុះនូវតម្លៃរបស់មនុស្សយើង ដោយ មិនចាំបាច់មានបញ្ហា ច្បាប់សាសនា និងការដាក់ទោស របស់សាសនា នានាឡើយ ។

នៅពេលដែលយើងចាប់សត្វព្រៃទាំងឡាយដូចជា តោ ខ្លា ជាដើម យើងបន្ស៊ាងសត្វនោះ ដោយការវាយ និងការបង្កើតសេចក្តីភ័យខ្លាច ក្នុង ខ្លួនវា ។ បន្ទាប់មកវាធ្វើតាមយើង វាស្តាប់យើង ប៉ុន្តែវាគ្មានវិចារណញ្ញាណ ប្រកបដោយហេតុផលទេ ។

ប្រសិនបើសត្វនោះ ត្រូវបានគេលែងឱ្យវិលទៅរកសភាពដើម តាម ធម្មជាតិវិញ សភាវគតិរបស់វា ក៏វិលត្រឡប់មករកភាពដើមវិញដដែល ។ ហើយវាថែមទាំងអាចវាយបកមកលើម្ចាស់វាវិញ ដោយពិត ។ ដោយសារ សេចក្តីភ័យខ្លាច វាមិនអាចទាន់ហ៊ានធ្វើបាបអ្នកដទៃទេ ។

ជនទាំងឡាយណា ដែលកាន់ច្បាប់សាសនាដូចហេតុបានរៀបរាប់មក នេះ អាចប្រៀបប្រដូចទៅនឹងសត្វទាំងនោះ ដែលមិនហ៊ានធ្វើបាបអ្នកដទៃ ព្រោះតែសេចក្តីភ័យខ្លាច និងការដាក់ទោសទណ្ឌកម្មដូច្នោះឯង ។ ព្រះសម្មា សម្ពុទ្ធ មិនដែលខ្លាចសាសនាដទៃទេ ។ ព្រះអង្គបានត្រៀមខ្លួន ទទួលស្គាល់

នូវការពិត ប្រសិនបើសាសនានោះបានត្រូវគេរកឃើញនៅក្នុងធម្មសាស្ត្រ
ណាមួយ ។

តាមពិត ព្រះអង្គទ្រង់បានលើកទឹកចិត្តដល់សាវ័កទាំងឡាយ ឱ្យចេះ
គោរពគ្រូដទៃទៀត ។ នៅថ្ងៃមួយមានសេដ្ឋីម្នាក់មិនមែនជាពុទ្ធសាសនិក
បានមកគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ហើយទូលព្រះអង្គថា គាត់ចង់ក្លាយជាពុទ្ធសាស-
និកម្នាក់ ។ គាត់បាននិយាយថា "ទូលបង្គំបានស្តាប់ឮធម៌ របស់ព្រះអង្គល្អ
ណាស់ ។ ម្លោះហើយទូលបង្គំក៏បានសម្រេចចិត្ត ចង់ក្លាយជាពុទ្ធសាសនិក
មួយរូប" ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់សួរថា "តើអ្នកបានឮធម៌ របស់តថាគត
ឬ?" គាត់ឆ្លើយថា "ទេ" ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរទៀតថា "អ្នកដឹងទេថា តើ
អ្នកអាចប្រតិបត្តិធម៌របស់តថាគតបានដែរ ឬអត់?" សេដ្ឋីនោះឆ្លើយថា
"ទេ" ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ថា "នោះមិនមែនជាផ្លូវកាន់សាសនា
មួយទេ!" ។ ព្រះពុទ្ធបានត្រាស់ទៀតថា : "ដំបូងអ្នកត្រូវសង្កេតមើលថា
តើអ្នកអាចប្រតិបត្តិនូវសាសនាថ្មីបានដែរ ឬយ៉ាងណា?" បន្ទាប់មកសេដ្ឋី
នោះនិយាយថា "ទូលបង្គំគិតថា ឱវាទនេះផ្ទាល់គឺមានសភាពគ្រប់គ្រាន់
សម្រាប់ទូលបង្គំ ដើម្បីយល់នូវធម្មជាតិនៃច្បាប់បញ្ញត្តិ របស់ព្រះអង្គ
ហើយ" ។ ប្រសិនបើទូលបង្គំខិតជិតគ្រួសារសាសនាដទៃ ពេលនោះគ្រូនោះឯង

បានបង្ខំទូលបង្គំឱ្យជឿតាម ហើយក៏ប្រកាសរឿងនោះ ទៅឱ្យអ្នកដទៃដឹង
៧ ។

ផ្ទុយទៅវិញ ព្រះអង្គបានទូន្មានទូលបង្គំ ឱ្យរង់ចាំសិក្សា សង្កេតមើល
សិនទើបឱ្យសម្រេចចិត្តដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ។ ទូលបង្គំពេញចិត្តណាស់ ។
ឥឡូវទូលបង្គំត្រូវបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ។ ទូលបង្គំចង់ ធ្វើជាពុទ្ធសាសនិក
មួយរូបមែន!

បន្ទាប់មកគាត់ក៏បានចាប់ផ្តើមសួរទៀតថា "ទូលបង្គំបាននិងកំពុងទំនុក
បម្រុងដល់បព្វជិត ក្នុងសាសនាដើមរបស់ទូលបង្គំ ដែលឥឡូវនេះទូលបង្គំ
ជាពុទ្ធសាសនិក តើទូលបង្គំនៅអាចទំនុកបំរុងដល់បព្វជិតនោះទៀតបាន
ដែរឬទេ?"

ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ថា "អ្នកអាចឧបត្ថម្ភដល់ជនណាមួយក៏បាន,
ព្រោះនេះជាអំពើបុណ្យ" ។

សូមសង្កេតមើលពីឥរិយាបថនេះ គឺខុសគ្នា ពីឥរិយាបថរបស់សាសនា
មួយចំនួន ដែលយើងឃើញសព្វថ្ងៃនេះ ។

នៅពេលអ្នកកាន់សាសនារបស់យើងសុំអំណោយ ពីអ្នកកាន់សាសនា
ដទៃ គេនិយាយថា "សូមទោសយើងមិនអាចឱ្យអំណោយទាំងនេះ ទៅឱ្យ
សាសនាផ្សេងបានទេ ព្រោះវាផ្ទុយនឹងសាសនា របស់ពួកយើង ហើយ

យ៉ាងណាមិញក៏ជាអំពើបាបមួយផង” ។

ផ្ទុយគ្នាទៅនឹងតវិយាបថនេះ ដែលការពិតនៅត្រង់ថា អ្នកផ្តល់ជំនួយ ទៅឱ្យអង្គការវិភាគទានមួយចំនួនធំ ដែលមិនមែនជាពុទ្ធសាសនិក នៅក្នុង ប្រទេសម៉ាឡេស៊ី គឺជាពុទ្ធសាសនិកទៅវិញ ។

នេះគឺគ្រាន់តែជាហេតុផលមួយ ដែលពួកបញ្ញវន្តនិយាយថា ព្រះពុទ្ធ សាសនា គឺជាសាសនាមួយ ប្រកបដោយសិទ្ធិសេរីភាព និងហេតុផលនោះ ។

ពុទ្ធសាសនា និងបច្ចេកវិទ្យាទំនើប

នៅទូទាំងពិភពលោក ប្រជាជនទាំងឡាយកំពុងព្យាយាមប្រកាន់យក នូវផែនការគ្រួសារ ហើយសាសនាមួយចំនួន ជាកម្មវត្ថុរបស់ផែនការនោះ ។

ពួកគេនិយាយថា កូនទាំងឡាយគឺជាអំណោយរបស់អាទិទេព ប្រសិន បើអាទិទេពឱ្យ យើងត្រូវតែទទួលយក ។ ហេតុអ្វីចាំបាច់ដាក់សាសនា បញ្ចូល ក្នុងផែនការគ្រួសារនេះ?

សាសនាគ្មានអ្វីពាក់ព័ន្ធ ជាមួយនឹងសកម្មភាពនៃសង្គមបែបនេះទេ ។ ប្រសិនបើយើងពឹងផ្អែកលើគម្ពីរពិសិដ្ឋ (គម្ពីរសាសនាយេស៊ូ) គ្រប់យ៉ាង ដោយមិនប្រើសុភវិនិច្ឆ័យរបស់យើងទេនោះ យើងអាចធ្លាក់ក្នុងបញ្ហា ។ ខ្ញុំ សូមលើកយករឿងមួយមកអធិប្បាយដូចតទៅនេះ៖

កាលកន្លងទៅហើយ មានគ្រូបង្រៀនខាងសាសនាម្នាក់ មានអន្តេវា-
សិក (កូនសិស្ស) ពីរ បីពាន់នាក់។ គ្រូនោះហ្មត់ចត់ណាស់ ហើយបាន
និយាយច្រើនថា ពាក្យសម្តីរបស់លោកគឺជាច្បាប់ ។

លោកបានសរសេរទុកនូវការបង្រៀនទាំងអស់ នៅក្នុងគម្ពីរស័ក្តិសិទ្ធិ
របស់លោក ហើយព្រមមានកូនសិស្សរបស់លោកកុំឱ្យធ្វើអ្វីៗ ដោយមិនបាន
សំអាងលើគម្ពីរនោះឱ្យសោះ ។

ថ្ងៃមួយពេលដែលគ្រូនោះ និងអន្តេវាសិករបស់ខ្លួន កំពុងដើរឆ្លងកាត់
ស្ពានតូចចង្អៀតមួយ គ្រូនោះក៏រអិលធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹង ។

កូនសិស្សទាំងឡាយ ក៏ចាំបាននូវការបង្រៀនរបស់គ្រូ ហើយចង់អាន
គម្ពីរស័ក្តិសិទ្ធិនោះ ដើម្បីកំណត់ដឹង នូវអ្វីដែលលោកបានបញ្ញត្តិ និងអ្វីដែល
លោកអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើនៅពេលដែលគ្រូធ្លាក់ចូលទៅក្នុងទឹកដូច្នោះ ។ គ្រូនោះ
ក៏បានស្រែកហៅឱ្យជួយ ប៉ុន្តែអន្តេវាសិកទាំងឡាយនិយាយគ្នាថា "ចាំ
បន្តិចសិនៗ ពួកយើងចង់ដឹងនូវអ្វី ដែលលោកគ្រូបានសរសេរនៅក្នុងគម្ពីរ
របស់យើងអំពីស្ថានភាពបែបនេះ" ។

ពិតមែនហើយ គ្រូនោះត្រូវបានលង់ទឹកស្លាប់ មុនពេលដែលពួកគេបាន
រកឃើញនូវការបង្កាត់បង្រៀននោះ ។

រឿងដូចគ្នានេះអាចកើតឡើងដល់យើង ប្រសិនបើយើងពឹងពាក់យ៉ាង

ងងឹតងងល់ លើគម្ពីរស័ក្តិសិទ្ធិរបស់យើងគ្រប់ហេតុការណ៍ ។

ប្រជាជនត្រូវមានសិទ្ធិសេរីភាព ដើម្បីបន្តនូវកិច្ចការ គ្រួសាររបស់គេ ស្របតាមប្រាថ្នារបស់ខ្លួនគេ និងអ្វីៗដែលមានប្រយោជន៍បំផុតចំពោះសង្គម និងស្របតាមភាពសមរម្យរបស់ខ្លួនផង ។ គេនឹងមិនធ្វើអំពើអាក្រក់ ដល់ បុគ្គលណាមួយដោយទង្វើបែបនេះទេ ។

សៀវភៅគម្ពីរទាំងនេះ បានត្រូវសរសេរជាយូរយារណាស់ហើយ មិន មែនសុទ្ធតែអាចមានចម្លើយត្រូវ ចំពោះបញ្ហាគ្រប់យ៉ាងដែលយើងប្រឈម មុខសព្វថ្ងៃនេះបានទេ ។

ពិតណាស់ អ្នកដឹកនាំសាសនាមួយចំនួនបកប្រែឡើងវិញឱ្យបានសម- រម្យនូវគម្ពីររបស់គេ ដើម្បីរក្សាល្បឿនជាមួយនឹងរបកគំហើញផ្នែកវិទ្យា- សាស្ត្រទំនើប ដែលពួកគេមិនអាចប្រកែកបាន គឺការវិវត្តពិភពដើម របស់ ពិភពលោក តួនាទីរបស់ស្ត្រី ការលើកលែងទោសចំពោះអំពើបាប និង វិសមភាព ក្នុងចំណោមមនុស្ស ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាពិតជាគ្មានបញ្ហាបែបនេះទេ ព្រោះព្រះពុទ្ធមិនដែល បន្លឺវាថា អ្វីដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រសព្វថ្ងៃ មិនថាពិតនោះទេ ។ ហេតុផល មួយដែលថា ព្រះពុទ្ធសាសនាវិភាសដាលទៅក្នុងពួកបញ្ញវន្តបច្ចុប្បន្ននេះ គឺនៅត្រង់ថា វិធីសាស្ត្ររបស់ព្រះពុទ្ធ គឺជាវិធីសាស្ត្រ ដែលជួយឱ្យវិទ្យា-

សាស្ត្ររកឃើញនូវការពិតអំពីខ្លួនយើង និងវត្ថុធាតុទាំងឡាយ ។

តួយ៉ាងដូចជាព្រះពុទ្ធ និងអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រទាំងឡាយ រមែងសង្កេតឃើញនូវអ្វីៗជុំវិញខ្លួន ដោយមិនលំអៀង ក្នុងគោលបំណងដើម្បីរកឃើញនូវវត្ថុទាំងឡាយទៅតាមសភាវៈពិត (**យថាភូត**) ។

គ្រាន់តែព្រះពុទ្ធ និងអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ មិនត្រូវធ្វើឱ្យស្ទើរចសរសើរ ឬធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពល ពីសំណាក់ជំនឿដែលគេកាន់មុនៗប៉ុណ្ណោះ ។

គ្មានបញ្ហាអ្វីដែលតម្រូវឱ្យពួកគេគោរពយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់នោះទេ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់មិនដែលបានប្រកាន់នូវអ្វីៗ ដែលគេមិនអាចទទួលយក ដោយខ្លះហេតុផល និងបទពិសោធន៍ឡើយ ។ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ហៅសាវ័កទាំងអស់ ឱ្យមក ហើយមើលដោយខ្លួនឯង (**ឯហិបស្សិកោ**) ។ ហើយមិនឱ្យជឿក្នុងជំនឿទាំងអស់ឡើយទេ ។

ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ មិនត្រូវបានធ្វើឱ្យស្រពិចស្រពិល ដោយពលវិសទ្ធា ដែលរំដើបរំជួលចិត្ត និងបីតិសាសនាឡើយ ។ ប៉ុន្តែសង្កេតមើលបាតុភូតទាំងអស់ ដោយស្ងប់ស្ងៀម និងដោយវិចារណញ្ញាណ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនា មិនបានលើកទឹកចិត្ត ឱ្យជនទាំងឡាយ ធ្វើជាអ្នកខាតបង់ខាងសាសនាទេ ថែមទាំងមិនឱ្យប្រកាន់ជាតិសាសន៍ និងផ្ដន្ទាទោសដល់សាសនាដទៃៗ ដែលមាននៅសព្វថ្ងៃនេះផង ។

តម្រូវការដំបូងក្នុងការប្រតិបត្តិព្រះពុទ្ធសាសនា គឺមិនទាន់ឱ្យជឿ
ប៉ុន្តែត្រូវមានការយល់ដឹង ។

របកគំហើញវិទ្យាសាស្ត្រក៏ដូចគ្នាដែរ គឺនរណាក៏អាចសួរបាន ដោយ
សេរី នូវសុពលភាព និងនូវអ្វីដែលបានប្រកាសពីរបកគំហើញនោះ ។

ជាលទ្ធផល បើទោះជា ២៥ សតវត្សរ៍ទៀតក៏ដោយ ក៏ពុទ្ធសាសនិក
គ្មានបញ្ហាអ្វីត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់ឡើងវិញ ជាមួយរបកគំហើញផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ
ថ្មីៗនេះដែរ ។ ហើយយើងក៏មិនបានប្រឌិត នូវការប្រកាសទាំងនេះទេ ។
យើងមានសច្ចពុទ្ធភាសិតនៅក្នុងសូត្រនានា ដូចជាកាលាមសូត្រ ដើម្បីជា
ភស្តុតាងថា យើងមិនបានធ្វើការប្រកាសមិនត្រឹមត្រូវ ស្តីពីកិត្តិគុណរបស់
ព្រះពុទ្ធអង្គទេ នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ ។

ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ មិនតម្រូវឱ្យសរសេរឡើងវិញ នូវច្បាប់
បញ្ញត្តិរបស់ព្រះពុទ្ធទេ នៅពេលត្រូវប្រកួតប្រជែងដោយអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ។

ក៏ប៉ុន្តែច្បាប់បញ្ញត្តិនេះបញ្ជាក់ថា យើងមិនអាចប្រៀបពុទ្ធសាសនា
និងវិទ្យាសាស្ត្របានងាយៗឡើយ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនា បានផ្តល់នូវមូលធាតុសំខាន់ដល់វិទ្យាសាស្ត្រ ព្រោះ
សាសនាបានផ្តល់នូវនិយាមសីលធម៌ ចំពោះជីវិតរបស់យើង ។ ព្រះពុទ្ធ-
សាសនាសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើចិត្ត ដូចជាមេត្តា និងករុណា សម្រាប់ជាសេចក្តី

ខ្លួនខ្លាយ ដើម្បីបំបាត់នូវសេចក្តីទុក្ខទាំងឡាយរបស់អ្នកដទៃ ។ ដើម្បីរស់នៅក្នុងជីវិតប្រាសចាកទោស រួមមកបញ្ហាទាំងនេះគឺហួសពីការយកចិត្តទុកដាក់របស់វិទ្យាសាស្ត្រ ដោយពិត ។ សូមគ្រាន់តែជូនជាឧទាហរណ៍ដូចនេះគឺ-

ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ មិនអនុញ្ញាតឱ្យមានការសម្លាប់សត្វ និងការពន្លត់កូន ក៏គ្មានរឿងអ្វីដែលអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ អាចជំទាស់ទៅនឹងតម្រូវការរបស់គេ នៅក្នុងសង្គមទំនើបនេះដែរ ។ ច្បាប់បញ្ញត្តិទាំងឡាយរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធបានប្រាប់យើងច្បាស់ អំពីវិសាលភាពនៃសកលលោក និងការអភិវឌ្ឍខាងជាតិពន្ធុ ។ អ្នកដឹកនាំសាសនាមួយចំនួន បានខិតជិតរដ្ឋាភិបាលរបស់គេ ដើម្បីរារាំងមិនឱ្យមាននូវជាតិពន្ធុនេះ ។ ចុះមតិពុទ្ធសាសនាអំពីពន្ធុកម្ម យ៉ាងដូចម្តេច?

ពុទ្ធសាសនា តែងតែជម្រុញឱ្យមនុស្សចេះប្រើប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ។ ហើយព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏មិនដែលព្យាយាមដាក់សម្ពាធ ទៅលើតំហើញរបស់អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រទាំងនោះដែរ ។

ប្រសិនបើអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ធ្វើអ្វីមួយជាគុណវិសេស ហើយមិនមែនជាបញ្ហាអសីលធម៌ទេ យើងគួរទុកឱ្យពួកគេ បន្តធ្វើការស្រាវជ្រាវចុះ ។ ប្រសិនបើអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រទាំងឡាយអាចធ្វើការងាររបស់អាទិទេពបាន អីចឹង

មនុស្សគ្មានរឿងអ្វី ត្រូវចុះចាញ់អាទិទេពទេ ។ ហើយនៅក្នុងករណីខ្លះ មិន មានអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រណា អាចប្រឆាំងនឹងច្បាប់ធម្មជាតិ របស់វត្ថុទាំងឡាយ ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ឱ្យឈ្មោះថាធម៌នោះឡើយ ។ ដូច្នោះ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ទាំងឡាយ មិនអាចធ្វើហួសព្រះធម៌នេះបានទេ ។ **ឧទាហរណ៍:** មិនមាន អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រណាអាចធ្វើឱ្យព្រះអាទិត្យ និងព្រះចន្ទ្រះ នៅក្នុងពេលតែ មួយបានឡើយ ។

ក្នុងនាមជាពុទ្ធសាសនិក មិនមានហេតុអ្វីសម្រាប់យើង ដើម្បីជំទាស់ ទៅនឹងរបកគំហើញ របស់អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រទាំងនោះទេ ។ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ទាំងឡាយ មិនពឹងពាក់លើអាទិទេព ឬសាសនាដើម្បីរកអ្វីមួយឡើយ ។

ពួកគេប្រើប្រាជ្ញាផ្ទាល់របស់គេ ដើម្បីធ្វើការជាមួយនឹងធម្មជាតិ ។ យើងត្រូវតែមានសេរីភាព ដើម្បីយល់ដឹងនូវវត្ថុធាតុទាំងឡាយ ឱ្យបាន សមរម្យ ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានចាត់ទុកយើងថាជាមនុស្សដែលមានចិត្ត និងសមត្ថ- ភាពខាងគំនិតប្រាជ្ញាស្មារតី ។ លោក **ត្រីស្នា មូរធី** ជាទស្សនវិទូ ដែលគេ គោរពយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ និងជាអ្នកដែលមិនកាន់សាសនាណាមួយនោះ បាន មានប្រសាសន៍ថា ជនណាដែលមិនដឹង ពីរបៀបគិតហើយខ្លីគំនិតពីអ្នក ដទៃ ដូច្នោះគេហៅអ្នកនោះថា ជាមនុស្សថ្នាក់ទី ២ ។

ជនទាំងឡាយណាដែលមានចិត្ត ត្រូវតែគិត និងព្យាយាមយល់នូវរឿង រ៉ាវទាំងឡាយដោយវិចារណញ្ញាណ ដោយមិនចាំបាច់ពឹងពាក់លើអត្ត- ហេតុនានា និងជំនឿទាំងដឹងតង់ដល់នោះឡើយ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានមានព្រះបំណង ត្រួសត្រាយផ្លូវសម្រាប់ យើង ដើម្បីគិត ហើយតាមរយៈការយល់ដឹងនេះ យើងគង់រកឃើញនូវអ្វី ត្រូវធ្វើ និងអ្វីដែលមិនត្រូវធ្វើ ។

ព្រះអង្គមានព្រះបំណង បង្រៀនយើងឱ្យចេះពីរបៀបគិត និងរបៀប យល់ដឹង តាមរយៈការពិសោធ និងរបៀបធ្វើការនោះៗ ។ គឺព្រះអង្គចង់ ឱ្យយើងសិក្សាអនុវត្ត និងធ្វើពិសោធន៍មើលសិន ទ្រង់មិនបានធ្វើឱ្យយើង ជឿអ្វីៗទាំងដឹងតង់ដល់នោះទេ ។

មនុស្ស និងសាសនា

នៅពេលដែលមនុស្ស បានគិតដល់ជីវិតរបស់គេជាលើកដំបូង ពេល នោះមិនទាន់មានសាសនានៅឡើយទេ។ តាមរយៈបទពិសោធន៍ ពួកគេ បានដឹងនូវគ្រោះថ្នាក់ នៃសភាពឃោរឃៅ សេចក្តីក្រោធ និងសេចក្តី ឈ្នានីសជាដើម ទាំងនេះ ជាចរិតពិធម្មជាតិ ។

ម្យ៉ាងវិញទៀត គេក៏បានដឹងនូវសារសំខាន់ នៃមេត្តា ករុណា សប្បុរស

ធម៌ ការព្រមព្រៀងគ្នា ខន្តី និងការអត់អោនអធ្យាស្រ័យផងដែរ ។ ចរិត-
 លក្ខណៈទាំងនេះ មិនមែនអាទិទេព ឬបុគ្គលមានប្ញទ្ធិណាមួយជាអ្នកផ្តល់
 ឱ្យទេ ។ ប៉ុន្តែគឺជាផលពីធម្មជាតិ នៃឥទ្ធិពលទៅវិញទៅមកនៃវិញ្ញាណ
 ទាំងប្រាំបស់យើង ។ នៅពេលដែលវិញ្ញាណទាំងនេះ ធ្វើអន្តរកម្មរវាងគ្នា
 ទៅវិញទៅមក វិញ្ញាណទី ៦ គឺចិត្ត ក៏បានកើតឡើង ។ ពេលនោះ តាមរយៈ
 បទពិសោធន៍ បុព្វបុរសរបស់យើង ក៏បានយល់នូវគ្រោះថ្នាក់ នៃទង្វើ
 អវិជ្ជមាន និងសារៈសំខាន់នៃទង្វើវិជ្ជមាន ។

ពួកគេបានអភិវឌ្ឍទ្រឹស្តីមនុស្សនិយមជំនួសឱ្យសាសនា គឺការរស់នៅ
 ក្នុងភាពចុះសម្រុងគ្នា ជាមួយនឹងមិត្តភក្តិរបស់គេប្រកបដោយបញ្ញា
 សហប្រតិបត្តិការ និងអនុវត្តនូវការអត់អោនអធ្យាស្រ័យដល់គ្នា ។ ហើយ
 និងជៀសវាងការធ្វើអំពើអាក្រក់ អំពើអសីលធម៌ និងរឿងរ៉ាវសាហាវ
 យង់ឃ្នងនានា ។ នេះគឺពាក្យថា "មនុស្ស" ។

ហេតុនេះហើយ ទើបគេបានអធិប្បាយពន្យល់នូវទស្សនៈស្នេហា និង
 នរកដោយពង្រីកនូវបទពិសោធន៍បច្ចុប្បន្នរបស់គេ ខាងផ្នែកសន្តិភាព
 សេចក្តីសុខ និងសេចក្តីទុក្ខ មិនចេះចប់មិនចេះហើយនោះ ។ នៅពេលពួក
 គេបានអភិវឌ្ឍ នូវគុណធម៌ទាំងនេះ យោងទៅតាមចំណេះដឹងរបស់គេ នា
 ពេលនោះហើយ ពួកគេបានដឹងថាមានញាណសក្តិសាកលមួយ ដែលអាច

ដឹងនូវបញ្ហាជីវិតគ្រប់យ៉ាង បានដោយហ្មត់ចត់ ។

ឯអ្នកមានព្យាយាមសម្រេចបានចំណេះដឹង ដល់កម្រិតនេះនៅ ប្រទេសឥណ្ឌូសម័យបុរាណ មុនសម័យពុទ្ធកាលគេបានឱ្យឈ្មោះនោះថា **សក្តិ (Shakti)** ហើយគេបានចាប់ផ្តើមគោរពសក្តិនេះតរៀងមក ។ ដោយ សារតែមានរឿងជាប់ទាក់ទងដូច្នោះហើយ ទើបគេហៅអ្នកទាំងនោះថា **អ្នកគោរពបូជាសក្តិ (Shakti Worshipper)** ។

បន្ទាប់ពីការគោរពសក្តិ អស់អំឡុងពេលដ៏យូរមក ពួកគេក៏បានលើក តម្កើងជាតួអង្គពុទ្ធិសាកល ហើយបានគោរពបូជា ដូចជា **"អាទិទេព"**មួយ អង្គ ។

ទស្សនវិទូសញ្ជាតិអាមេរិកដ៏ល្បីល្បាញម្នាក់ គឺលោកសាស្ត្រាចារ្យ **ហាយ ហៃត** បានអះអាងថា ដំបូងមនុស្សជាអ្នកបង្កើតអាទិទេព ហើយ ក្រោយមក ទើបអាទិទេពបង្កើតមនុស្សវិញ ។ ដំបូង ទស្សនៈអាទិទេពត្រូវ បានបង្កើតឡើង នៅក្នុងចិត្តរបស់មនុស្សហ្នឹងឯង មិនមានអ្វីផ្ទុយពីនេះ ឡើយ ។ ក្រោយមកការអភិវឌ្ឍក៏ចេះតែមានច្រើនឡើងៗ រហូតបានធ្វើ បដិរូបកម្មឡើង រួចហើយផ្តល់នូវបដិរូបកម្មនោះ ដល់បុគ្គលិកកម្មរបស់ មនុស្សវិញ ។

ដូច្នោះហើយ បានជាតួអង្គអាទិទេពរបស់សាសនាជាច្រើន ត្រូវបានគេ

ចាត់ទុកថា ជាតួអង្គដូចមនុស្សសាមញ្ញ ព្រោះនៅមានការច្រណែនណ្ហានិស
គំនុំ ការបំផ្លាញ និងងាយធ្លាក់ទៅរកផ្លូវកាមគុណ ទោះបីជាអាទិទេពទាំង
នោះ ត្រូវបានបញ្ញត្តិថា ដូចជាឪពុកចេះអាណិតស្រលាញ់ ចេះលើកលែង
ទោស និងត្រឹមត្រូវក៏ដោយ ។

ចិត្តមនុស្សស្មោះមិនត្រូវ

ព្រះសង្ឃ ៣ អង្គ បាននិមន្តចេញទៅព្រៃ ដើម្បីធ្វើកម្មដ្ឋាន ហើយបាន
ព្រមព្រៀងគ្នាថា មិននិយាយរកគ្នា ស្ថិតក្រោមបរិយាកាសមួយ រហូត
ដល់បានសម្រេចនូវការចម្រើនខាងប្រាជ្ញាស្មារតី ឬភាពជាអ្នកសប្បុរស ។
បន្ទាប់មក ព្រះសង្ឃ ៣ អង្គនោះក៏បានចាប់ផ្តើមធ្វើការវិនា ។

ក្នុងខណៈពេលដែលលោកកំពុងធ្វើការវិនា ស្រាប់តែព្រះសង្ឃមួយអង្គ
និយាយថា លោកភ្លេចបិទទ្វារបន្ទប់របស់លោកហើយ មិនដឹងជាមានអ្វី
កើតឡើងនៅទីនោះទេ ។

ពេលនោះ ព្រះសង្ឃមួយអង្គទៀតក៏បានមានថេរដីកាថា "យើងបាន
ព្រមព្រៀងគ្នាថា មិននិយាយរកគ្នាទេ ចុះដូចម្តេច បានជាលោកនិយាយ
ដូច្នោះ" ។

ព្រះសង្ឃអង្គទី៣ ក៏បាននិយាយដោយអំនួតថា "តាមពិត ខ្ញុំមិនដែល

និយាយរឿងរ៉ាវតូចតាចដូចនេះទេ ។ ហេតុអ្វីបានជាលោកទាំងពីរ មិនអាចនៅស្ងៀមដូចជាខ្ញុំ?”

នេះជាធម្មជាតិនៃចរិតរបស់មនុស្ស ។ មិនដឹងថាមូលហេតុអ្វី យើងបានសម្រេចចិត្តត្រូវធ្វើការងារហើយ ក្រោយមកយើងបែរជាត្រលប់មករកចរិត និងទម្លាប់ពីធម្មជាតិទៅវិញ ។

ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាលំបាកសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួន ដើម្បីធ្វើ ឬមិនត្រូវធ្វើ នូវវត្ថុដ៏ជាក់លាក់ណាមួយនោះ ។

ការបង្រៀនប្រការដែលល្អ យើងត្រូវបញ្ជូនកូនៗរបស់យើង ឱ្យទៅរៀន នៅសាកលវិទ្យាល័យ ឬមហាវិទ្យាល័យ និងថែមទាំងឱ្យពួកគេទៅរៀន នៅសាលាឯកជនទៀតផង ។ ប៉ុន្តែ ពួកគេអាចរៀនយកនូវរឿងរ៉ាវដែលអាក្រក់ទាំងអស់បានយ៉ាងងាយ ដោយមិនបាច់មានការបង្ហាត់បង្រៀន ឬក៏ទៅសាលារៀន ដែលឥតបង់ថ្លៃហ្នឹងតែម្តង!

បច្ចុប្បន្ន នៅក្នុងសង្គមទំនើប ប្រជាជនជួបប្រទះនូវបញ្ហាលំបាកជាច្រើន ក្នុងការរក្សាសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស ។ ប៉ុន្តែ ធម្មជាតិនៃសត្វរបស់ពួកគេ បែរជាងាយស្រួលដាស់តឿនក្រើនរំលឹកទៅវិញ ។ ទាំងរបៀបបូកពារដែលមនុស្សយើងប្រព្រឹត្តធ្វើសព្វថ្ងៃ ទាំងរបៀបដែលគេស្លៀកពាក់ និងអ្វីដែលពួកគេធ្វើ បានធ្វើឱ្យពួកគេភ្លេចនូវតម្លៃ និងវិន័យសីលធម៌ របស់

មនុស្សខ្លួនឯង ។

នៅក្នុងអតីតកាល មនុស្សបានថែរក្សានូវសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់ខ្លួន ដោយអនុវត្តតាមវប្បធម៌របស់ខ្លួន និងរបៀបរបស់នៅ គឺគេប្រកាន់យកសន្តិភាព ការចុះសម្រុងគ្នា ការសាមគ្គី និងការយោគយល់គ្នា ។

បច្ចុប្បន្ន ពេលយើងអានកាសែត ព័ត៌មានប្រចាំថ្ងៃ យើងអាចឃើញចំណុចព័ត៌មានជិត ៩០% ដែលគួរឱ្យខ្មាសអៀន យោរយៅអាក្រក់ អសីលធម៌ មានអំពើហិង្សា និងការកាប់សម្លាប់ បង្ហូរឈាមគ្នា ។ **ឧទាហរណ៍:** ក្មេងអាយុត្រឹមតែ ៦ ឆ្នាំ សោះហ៊ានបាញ់សម្លាប់ សិស្សនៅក្នុងសាលារៀនទៅហើយ ។ ពួកគេបានរៀនយកនូវរឿងរ៉ាវដ៏អាក្រក់ទាំងនេះ តាមរយៈគ្រឿងផ្សាយព័ត៌មាន ជាពិសេសទូរទស្សន៍ ។

ក្មេងៗចូលចិត្តយកតម្រាប់តាមនូវអ្វីដែលមនុស្សចាស់ធ្វើ ជាពិសេសគឺអ្វី ដែលពួកគេឃើញនៅតាមកញ្ចក់ទូរទស្សន៍នេះឯង ។ ប៉ុន្តែយើងត្រូវចេះបែងចែករឿងនេះឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។

ព័ត៌មានដែលយើងទទួលបានពីគ្រឿងផ្សាយព័ត៌មាន ដូចជា វិទ្យុ ទូរទស្សន៍ កាសែត ទស្សនាវដ្តី ជាដើម មានប្រយោជន៍ច្រើនយ៉ាងណាស់សម្រាប់យើង ព្រោះវាបានបង្ហាញយើង នូវចំណុចដែលយើងអាចស្រូបយក បានដ៏ប្រសើរដុះពីបញ្ហាជីវិតរបស់យើង ។ ក៏ប៉ុន្តែមនុស្សមិន

ហ្មត់ចត់ គ្មានសាសនា រមែងកេងប្រវ័ញ្ចយកផលប្រយោជន៍ ពីចំណុច
ខ្សោយរបស់យើង ហើយលើកតម្កើង នូវវប្បធម៌ពាលាអាវាសរបស់យើង
ទៅវិញ ។ ចំណុចត្រង់ហ្នឹងហើយ ដែលយើងត្រូវប្រយុទ្ធប្រឆាំងនោះ មិន
មែនប្រឆាំងនឹងគ្រឿងផ្សាយព័ត៌មាននោះទេ ។

សេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើស

ជាទូទៅ គំនិតយល់ខុស និងគំនិតភ្ញាក់ផ្អើល រមែងកើតមាននៅក្នុង
ចំណោមពុទ្ធសាសនិកមួយចំនួន ។ នៅក្នុងនោះ ឪពុកម្តាយមិនមានទំនួល
ខុសត្រូវ និងមិនបានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ថា បុត្រធីតារបស់ខ្លួន រៀនយកនូវ
ឱវាទ ឬព្រះធម៌ដ៏ប្រសើរ ទាំងនៅជាពុទ្ធសាសនិកផងទេ ។

ជារឿយៗ ពួកគេប្រកាសដោយមោទនភាពថា គេបានផ្តល់សិទ្ធិសេរី-
ភាព ដល់បុត្រធីតារបស់គេ ដើម្បីជ្រើសរើសសាសនា ដោយខ្លួនគេផ្ទាល់
ទោះបីជាពួកគេនៅក្មេងក៏ដោយ ។ នេះជាតិវិយាបថមួយដែលមានកំហុស
ឆ្គងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានសម្តែងសង្កត់ធ្ងន់ ទៅលើឫសគល់នៃអំពើ
បាបមួយ ក្នុងចំណោមអំពើបាបទាំងឡាយ ដែលមាននៅក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។

គួរឱ្យកត់សម្គាល់ផងដែរថា ប្រសិនបើបុគ្គលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវ

ដូចជាឪពុកម្តាយ ទុកឱ្យអ្នកដទៃធ្លាក់ទៅក្នុងមិច្ឆាទិដ្ឋិ ឪពុក ឬម្តាយនោះ គឺខុសប្រាសចាកគន្លងសីលធម៌ ហើយត្រូវខាតបង់ជាច្រើន ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានប្រកាសយ៉ាងច្បាស់ថា ឪពុកម្តាយជាអ្នក មានទំនួលខុសត្រូវដ៏ធ្ងន់ ចំពោះបុត្រធីតារបស់ខ្លួន ។ ដោយឃើញថា បុត្រ ធីតាទាំងនោះ មិនត្រូវបានឱ្យដឹកនាំ ទៅរកផ្លូវខុសឃ្លាតចាកពីផ្លូវត្រូវ និង មិនឱ្យបណ្តុះបណ្តាលពួកគេ ទៅរករបៀបមនុស្សចាស់នោះទេ ។

ឪពុកម្តាយទាំងឡាយ រមែងគិតខុសថាការផ្តល់សេរីភាពខាងការ ជ្រើសរើស មានន័យថាបានអើពើ ចំពោះទំនួលខុសត្រូវខាងស្មារតីរបស់ខ្លួន ចំពោះបុត្រធីតាទាំងនោះហើយ ។ ពួកគាត់ថែមទាំងអាចត្រូវបានគេចោទ ប្រកាន់ពីគោលបំណងស្វែងរកលេស ចំពោះកោសជួរភាព របស់ខ្លួនទៀត ផង ។ បើយោងទៅតាមផ្លូវធម៌ ភារកិច្ចនៃការចិញ្ចឹមបីបាច់អប់រំកូន មិន មែនជារឿយងាយស្រួលទេ គឺតម្រូវឱ្យមានការបូជាតបគុណវិញ ។

ពួកគេលាងជម្រះដៃរបស់ពួកគេ ហើយលាក់បាំងនូវតំនិតខុសនៅ ខាងក្រោយ ហើយថាព្រះពុទ្ធសាសនាបណ្តោយឱ្យមនុស្សជឿតាមជំនឿ គ្រប់យ៉ាង ដោយខ្វះវិចារណញ្ញាណ ។

ក្មេងដែលមិនទាន់ពេញវ័យ និងជាពិសេស គឺក្មេងពេញវ័យហើយហ្នឹង តែម្តង គឺងាយស្រួលត្រូវបានគេធ្វើឱ្យទោរទន់ទៅរកការសន្យា ដែលគ្មាន

តម្លៃ ។

យើងជាឪពុកម្តាយ ត្រូវតែការពារទប់ទល់បញ្ហានេះ ដោយការណែនាំ ប្រាប់ផ្លូវ ឬដាស់ចិត្តពួកគេ ដើម្បីស្វែងរកសេចក្តីសុខ លុះអវសាន ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានចំណាយពេល ៤៥ ព្រះវស្សា ដើម្បីរាវរកនូវ មិច្ឆាទិដ្ឋិនេះ នៅក្នុងប្រព័ន្ធសាសនានានា មិនតិចជាង ៦២ សាសនាទេ ។ នៅក្នុងពេលណាៗក៏ដោយ ព្រះពុទ្ធមិនដែលត្រាស់ថា រឿងនេះ “**ត្រឹមត្រូវ**” ត្រូវកាន់តាមជំនឿបែបនេះ ឬបែបនោះទេ ។ អ្វីដែលព្រះពុទ្ធទ្រង់បាន ត្រាស់នោះ គឺខុសទាំងស្រុង ទៅនឹងការល្បួងចិត្ត ដែលគ្មានទោសកំហុស ឱ្យធ្លាក់ទៅក្នុងជំនឿខុស ដែលមានតែការសន្យា តែគេមិនបានឱ្យតម្លៃ តាមរយៈការស៊ើបអង្កេតពិនិត្យពិច័យនោះឯង ។

ពិតណាស់ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មិនអនុញ្ញាតឱ្យសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ ដុត ឬជ្រមុជទឹកនរណាម្នាក់ដែលមិនបានជឿតាមព្រះអង្គឱ្យស្លាប់នោះទេ ។

សេរីភាពនេះ គឺខុសគ្នាស្រឡះពីពាក្យដែលថា ព្រះពុទ្ធបានបណ្តោយ ឱ្យបុគ្គល គ្រប់រូបធ្លាក់ទៅនរក តាមគន្លងរបស់ព្រះអង្គទៅវិញ ។

ព្រះធម៌របស់ព្រះពុទ្ធ បានបង្ហាញយ៉ាងច្បាស់ ពីបុគ្គលដែលមានជំនឿ ខុស ហើយចេះតែបន្តមានទុក្ខក្នុងវដ្តសង្សារ អស់រយៈពេលច្រើនហួស គណនា ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សម្តែងដែរថា យើងមានសំណាងណាស់

ដែលកើតមកជាមនុស្ស អាចរៀននូវព្រះធម៌ ហើយដើរតាមផ្លូវ ដែលនាំ ទៅរកការសង្គ្រោះ ដល់ទីបំផុតបាន ។

ក្មេងៗដែលយើងបង្កើតមក យើងសង្ឃឹមថាយើងនឹងផ្តល់ឱកាសគ្រប់ យ៉ាង ដើម្បីបានក្លាយខ្លួនទៅជាពុទ្ធសាសនិកដ៏ល្អ និងមានបញ្ញា ។ ប្រសិន បើយើងមិនបានឆក់យកឱកាសដ៏កម្រនេះ ដើម្បីទាញយកផលប្រយោជន៍ ពីព្រះធម៌ និងបណ្តុះនិស្ស័យខាងព្រះធម៌នេះ ទៅដល់ក្មេងៗជំនាន់ក្រោយ របស់យើងទេ យើងនឹងបរាជ័យក្នុងទំនួលខុសត្រូវរបស់យើង ប្រៀបដូចជា សត្វស្វា ដែលបោះចោលនូវត្បូងពេជ្រ ព្រោះហេតុវាមិនបានដឹងពីតម្លៃ នៃដុំពេជ្រនោះ ដូច្នោះឯង ។

ដូចដែលខ្ញុំបានពន្យល់ពីខាងដើមហើយថា សាសនាមានសច្ចៈនេះ បាន ក្លាយជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់ នៃវប្បធម៌របស់យើង នៅក្នុងអាស៊ី ហើយបាន សូនយកនូវព្រលឹងរបស់យើង តាមវិធីដ៏ល្អិតល្អន់ ។ ប្រសិនបើយើងខ្លួនឯង មិនយល់នូវវប្បធម៌ដ៏ស្រស់បំព្រងនេះទេ ព្រោះហេតុយើងខ្ជិលរៀនសូត្រ រួចហើយចាប់យក នូវវប្បធម៌ឆើតឆាយថ្មីស្រឡាង ប៉ុន្តែមិនល្អគ្មានខ្លឹម- សារទេនោះ យើងនឹងបង់ថ្លៃ ក្នុងការបាត់បង់បុត្រធីតារបស់យើង និង ប្រយោជន៍នៃសុខុមាលភាពរបស់យើង ។

យើងអាចសួរខ្លួនឯងផងដែរថា ហេតុអ្វីយើងកើតមកជាពុទ្ធសាសនិក

ប្រសិនបើបំណងដើម ត្រូវធ្វើឱ្យយើងផ្លាស់ប្តូរចិត្តរបស់យើងអីចឹង ។ មិន មានចម្លើយណាមួយ គូសបញ្ជាក់ថា នរណាម្នាក់ទទួលសារភាពនូវកំហុស ក្នុងការធ្វើយើងឱ្យកើតមក ជាពុទ្ធសាសនិកទេ មែនឬ ?

មែនហើយ រឿងនេះពិតជាមិនត្រូវបំភ័យ និងគម្រាមកំហែងលោក អ្នក ដោយនរកនិងការដាក់បណ្តាសានោះទេ ប្រសិនបើលោកអ្នកហ៊ានប្រើ ចិត្ត របស់ខ្លួនជំទាស់នោះ ។ ជាក់ស្តែង យើងមិនបង្កើតសេចក្តីភ័យខ្លាច នៅក្នុងខ្លួនរបស់លោកអ្នក ដោយនិយាយថា ប្រសិនបើបុត្រធីតារបស់ លោកអ្នក ស្តាប់ធម៌របស់សាសនាដទៃ ឬបរិភោគអាហារក្នុងពិធីបុណ្យគេ ឬប៉ះពាល់ដល់ធម៌របស់គេ បុត្រធីតាទាំងនោះ នឹងធ្លាក់ទៅនរកអស់ មួយអនន្ត ដូច្នោះទេ !

ពុទ្ធសាសនិកទាំងឡាយ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យរកនូវសច្ចៈភាព នៅក្នុង សាសនាដទៃដោយសេរី ។ ទេ! នេះគឺគ្រាន់តែជាការលាតត្រដាង ចំពោះ លោកអ្នកទុកជាមុន នូវភាពពិតនៃជីវិត ។

ជាឪពុកម្តាយគេ លោកអ្នកត្រូវតែរៀននូវព្រះធម៌ និងយល់នូវវិប្ប- ធម៌របស់ខ្លួន រួចហើយត្រូវធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ថែមទៀត ។ ឯកូនចៅរបស់ យើង ក៏ត្រូវបង្រៀនឱ្យបានពេញលេញអំពីវិប្បធម៌នោះដែរ ។

ប្រសិនបើ បន្ទាប់ពីលោកអ្នក បានបំពេញនូវភារកិច្ច របស់លោកអ្នក

រួចហើយ កូនចៅក៏បានជ្រើសរើសរកបរិយាកាសសង្គមងាយស្រួល នៅ ក្នុងសាសនាដទៃ ។ ដល់ពេលនោះ ចាំទុកបណ្តោយតាមចិត្ត របស់ពួកគេ ចុះ ។ នេះហើយជាអត្ថន័យ នៃពាក្យថា “សេរីភាព” នោះ ។

តើពាក្យនេះច្រើនហួសរហូតដល់យល់មិនកើតឬ ?

សាសនា និងអ្នកគិតសេរី

សព្វថ្ងៃនេះ សាសនាប្រើសម្រាប់គ្រាន់តែសូត្រធម៌ គោរពបូជា និង មានការផ្លាស់ប្តូរបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ មិនសូវមានសកម្មភាព ខាង ការអប់រំបន្តិចតិចទេ ។

យើងមិនអាចក្លាយជាអ្នកកាន់សាសនាពិត ដោយគ្រាន់តែសូត្រធម៌ ឬ ក៏ធ្វើការគោរពបូជាប៉ុណ្ណោះទេ ។ ព្រោះគំនិត ដ៏យោរយៅ កាចអាក្រក់ គ្រោះថ្នាក់របស់យើងទាំងអស់គ្នា គ្រប់ដណ្តប់លើចិត្ត របស់យើងជាប្រចាំ ទៅហើយ ។

ជំនឿខ្លាំងក្នុងវត្ថុប្រតិបត្តិ អង្គុយសូត្រធម៌ម្នាក់ឯង មិនអាចធ្វើចិត្ត ឱ្យបរិសុទ្ធបានទេ ។

នៅក្នុងលោកនេះ មានអ្នកគិតសេរីជាច្រើន ដែលមិនជឿលើអាទិទេព សួគ៌ នរក កម្ម បដិសន្ធិ និងអត្តា (តួខ្លួន) ឬអាត្ម័ននោះ ។

បញ្ហាទាំងនេះហើយ គឺជាកត្តាចោទរបស់សាសនាទាំងឡាយ ហើយ ជនទាំងនេះមិនជឿលើសាសនា ទាំងនោះទៀត ។

លោកអាស័រ ស៊ី ខ្នាក់, ខាលសាហ្គែន, ហ្គ. ប៊ែន ណាត ស, ត្រីស្តា មូរធី និងលោក ប៊ែតត្រេនន៍ រុសសែល ជាដើម សូមរាប់ឈ្មោះ តែពីរ បី នាក់ប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នកទាំងនេះសុទ្ធតែបដិសេធចោល នូវសាសនាជាប្រពៃណី ។ ប៉ុន្តែ ពួកគេជាមនុស្សល្អ ព្រោះគេមិនបានធ្វើប្លុកពារ ដូចមនុស្សយោរយៅ ទាំងពួងទេ ។

តាមពិតទៅ ជនមួយចំនួនដែលមិនកាន់សាសនា គឺមានលក្ខណៈ ប្រសើរច្រើនជាងជន ដែលប្រកាសខ្លួន ពាក់ផ្នែកសាសនានានាទៅទៀត ។ ដោយដឹងថា រឿងរ៉ាវណាមួយអាក្រក់ គេក៏ជៀសវាងអំពើនោះ ។

ដោយដឹងនូវអានុភាពនៃមេត្តា គេក៏ខំចម្រើន នូវសេចក្តីករុណា សាមគ្គី និងមុទិតា និងខិតខំបំពេញនូវគុណធម៌ផ្សេងៗទៀត ដើម្បីរំដោះ ទុក្ខរបស់មិត្តភក្តិ ដោយមិនរំពឹងគិតចង់បានរង្វាន់ពីអាទិទេព មិនចង់បាន បដិសន្ធិដ៏ប្រសើរ បន្ទាប់ពីចុតិ ។ ប៉ុន្តែ ពួកគេជ្រាបតាមរយៈការយល់ដឹង ដោយបញ្ហា អំពីសាមគ្គីភាពជាសារវន្ត របស់មនុស្សលោកទាំងអស់ ។

យើងអាចនិយាយបានថា ពួកគេមានចិត្តជាអ្នកកាន់សាសនាច្រើនជាង ហើយពួកគេលើកតម្កើងគោលការណ៍ទាំងឡាយ របស់សាសនាទៀតផង

ថ្វីត្បិតតែពួកគេមិនបានកាន់ផ្នែកសាសនាក៏ដោយ ។

បុគ្គលជួបម្តេច ទើបឈ្មោះថាបាននូវវិញ្ញាណ?

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មិនមានបំណងបង្កើតសាសនា គ្រាន់តែសម្រាប់ បុគ្គលមកធ្វើសក្ការៈបូជា និងសូត្រធម៌ប៉ុណ្ណោះទេ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា "សាវ័កទាំងឡាយណា ដែលដើរតាម តថាគតដោយកាន់ដៃ ឬកាន់ចិញ្ចឹមរបស់តថាគត មិនឱ្យឈ្មោះថា នៅជិត នឹងតថាគតទេ ប្រសិនបើចិត្តរបស់គេមិនបរិសុទ្ធ" ។ សាវ័កទាំងឡាយ នៅ ឆ្ងាយពីតថាគតរាប់យោជន៍ បើទោះជាមិនឃើញតថាគតក៏ដោយ តែប្រសិន បើគេធ្វើតាមដំបូន្មានរបស់តថាគត និងរក្សានូវភាពបរិសុទ្ធនៅក្នុងចិត្តរបស់ ខ្លួន សាវ័កនោះទើបឈ្មោះថា នៅជិតនឹងតថាគត ។ នេះគឺជាតវិយាបថ របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។

ព្រះអង្គទ្រង់មិនបានប្រាថ្នាចង់បន្លាចបុគ្គលណាមួយ ដោយបង្កើតនូវ សេចក្តីភ័យខ្លាច ឬដោយការទាមទារឱ្យមានការចុះចាញ់ទាំងស្រុង ចំពោះ ឫទ្ធិអំណាច របស់ព្រះអង្គឡើយ ។

ព្រះអង្គទ្រង់បានទូន្មានយើង ឱ្យគោរពនូវបុគ្គលដែលគួរគោរព ដោយ មិនចាំបាច់គិតដល់សាសនា ឬជាតិសាសន៍របស់គេទេ និងថែមទាំងឱ្យយើង

គោរព ដល់បុគ្គលដែលមិនបានប្រកាសខ្លួនថាជាសមាជិក របស់សាសនាណាមួយផងដែរ ។

ប្រសិនបើយើងគិតថា ពួកគេគួរឱ្យគោរព យើងអាចគោរពពួកគេបាន ។

ចំណុចត្រង់នេះជាចំណុច ដែលត្រូវហាមឃើង មិនឱ្យព្យាយាមបញ្ចុះបញ្ចូលអ្នកកាន់សាសនាណាមួយ ដោយការគំរាមកំហែង និងមិនឱ្យប្រកាន់ភេទ ជាតិ សាសន៍ របស់អ្នកដទៃ ។

ការប្រកាន់តេជ និងការធ្វើទារុណកម្ម

យើងដឹងតាមព័ត៌មាន ដែលយើងអានប្រចាំថ្ងៃថា ការប្រកាន់វណ្ណៈភាគច្រើន គឺស្ត្រីភេទហ្នឹងឯង ។ មិនថាឡើយតែនៅផ្ទះទេ ទោះជានៅកន្លែងធ្វើការក្តី ស្ត្រីទាំងនោះត្រូវបានគេរើសអើង យ៉ាងអាក្រក់បំផុត ។ សូម្បីនៅសាសនាក៏ដោយ ស្ត្រីទាំងឡាយត្រូវបានប្រយុទ្ធនាមទារសិទ្ធិយ៉ាងលំបាក ដើម្បីឱ្យគេគោរពក្នុងនាមជាមនុស្សដូចគ្នា ។

តួយ៉ាង ស្ត្រីទាំងឡាយត្រូវបានហាមឃាត់ មិនឱ្យចូលទៅទីកន្លែងគោរពបូជា ក្នុងសាសនាជាច្រើន ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាសាស្តាចារ្យ ខាងសាសនាដំបូងបង្អស់ ដែលបានបើកទ្វារសម្រាប់ស្ត្រី ឱ្យចូលទៅក្នុងជំនុំ

សង្ឃ ឱ្យធ្វើជាដូនជីពេញលក្ខណៈ ដើម្បីអនុវត្តភារកិច្ចខាងសាសនា ។

ត្រង់ហ្នឹង យើងអាចយល់នូវអ្វីដែលជាសេរីភាព ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រទានឱ្យដល់មនុស្សជាតិ ដោយមិនគិតពីភេទ ជាតិ ឬសាសន៍នោះ ។

យើងកាន់សាសនារបស់យើងតាមរយៈ បញ្ហាយល់ដឹងពីធម្មជាតិពិត នៃវត្ថុគ្រប់យ៉ាងទាំងអស់ ។

ពុទ្ធសាសនាថែមទាំងមិនឱ្យប្រកាន់ នូវអ្វីដែលគេហៅថា អ្នកទោស ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាបានស្គាល់ ពីមនុស្សទោសយ៉ាងច្បាស់ថា យើងមិនអាច ផ្លាស់ប្តូរចិត្តរបស់គេបានទេ ។ ដើម្បីផ្លាស់ប្តូរចិត្តមនុស្សកាច ទណ្ឌកម្មមិន មែនជាដំណោះស្រាយឡើយ ។

ដូចសត្វដែលបង្អឹកសម្រាប់លេងស្បែក ការឃុំឃាំងនៅក្នុងទ្រុង ឱ្យ នៅស្ងៀម ព្រោះហេតុនោះសត្វទាំងឡាយ មិនមានអំណាចធ្វើអ្វីបានទេ ប៉ុន្តែនៅពេលដែលវាមានសិទ្ធិសេរីភាពឡើងវិញ វានឹងវិលត្រលប់ទៅរក របៀបជីវិតធម្មតាវិញដដែល ។ ព្រោះយើងមិនមានបំណងធ្វើឱ្យវាផ្លាស់ ប្តូរចិត្តរបស់វាឡើយ ។

វិធីសាស្ត្ររបស់ព្រះពុទ្ធ ក្នុងការបញ្ចុះបញ្ចូលឧក្រិដ្ឋជន គឺត្រូវអប់រំ ពួកគេ ឱ្យធ្វើការផ្លាស់ប្តូរចិត្ត នេះទើបជាទង្វើ មិនមែនធ្វើដោយដាក់ទណ្ឌ- កម្មទេ ប៉ុន្តែដោយការអប់រំចិត្តនោះ ឱ្យកាន់យកនូវវិន័យសីលធម៌ទៅវិញ ។

យើងដឹងថា យើងទាំងអស់គ្នាមានកំហុស ។ យើងមិនគួរព្យាយាមមើលរំលងបញ្ហា ដោយនិយាយថា គ្មានអ្វីខុសនោះទេ ។

បុគ្គលដែលកាន់យកនូវសិក្ខាបទទាំងឡាយ រមែងសារភាពថា ខ្លួនគេស្ថិតនៅក្រោមការមានកំហុសជានិច្ច ។ ម្លោះហើយ គេក៏អប់រំខ្លួនគេ មិនឱ្យធ្វើនូវអំពើអាក្រក់បែបនេះជាថ្មីទៀតទេ ។ ហ្នឹងហើយជាអត្ថន័យពិត នៃសិក្ខាបទ ។ នេះគឺជាវិធីសាស្ត្រដែលបង្ហាញដោយព្រះពុទ្ធ គឺមិនឱ្យមានការធ្វើទារុណកម្មទេ ។

ដាក់ទណ្ឌកម្មចិត្ត

មួយវិញទៀត ដោយបានឃើញថា បុគ្គលមួយចំនួនធ្វើទារុណកម្មរាងកាយរបស់គេ ចំពោះទង្វើខុសរបស់ខ្លួនជាដើម ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បានត្រាស់ថារាងកាយមិនមែនជាអ្នកទទួលខុសត្រូវចំពោះកំហុស ដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តធ្វើនោះទេ ។ កាយមិនអាចធ្វើអ្វីបានទេចិត្តទេដែលប្រើកាយជាឧបករណ៍ដើម្បីបាននូវអ្វីៗដែលវាចង់បាននោះ ។

(គោទេ ជាអ្នកអូសទាញរទេះ ឬនង្គ័ល ឯរទេះ ឬនង្គ័លមិនដែលចេះអូសទាញគោឡើយ) ។

ព្រះពុទ្ធទ្រង់បានត្រាស់ថា “ប្រសិនបើយើងចង់ដាក់ទណ្ឌកម្មអ្វីមួយ ក៏

ដាក់ចុះ តែយើងត្រូវដាក់ទណ្ឌកម្មចិត្តរបស់យើង មិនត្រូវដាក់ទោសលើរាង កាយទេ” ។ តើយើងអាចដាក់ទណ្ឌកម្មលើចិត្តយ៉ាងដូចម្តេច ?

នៅពេលយើងមានសេចក្តីច្រណែនណ្ហានិស ហើយយើងដឹងថា ការ ច្រណែនណ្ហានិសមិនល្អ យើងត្រូវព្យាយាមទប់កុំឱ្យមានសេចក្តីច្រណែន ណ្ហានិសនេះ ។ នៅពេលយើងក្រោធខឹង ហើយយើងដឹងថា សេចក្តីក្រោធខឹងនេះ អាចបង្កើតឱ្យមានអំពើហិង្សា ការកាប់សម្លាប់គ្នា និងការចលា- ចលគ្រប់យ៉ាង យើងត្រូវព្យាយាមសង្កត់នូវសេចក្តីក្រោធនេះ ។

នេះជារបៀបដាក់ទណ្ឌកម្មចិត្ត ដើម្បីអប់រំចិត្ត មិនមែនធ្វើដោយ កម្លាំងអាជ្ញាទេ ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើតាមរយៈបញ្ហា និងការមិនឱ្យនូវអ្វីៗ ទៅតាម តម្រូវការរបស់ចិត្តគ្រប់យ៉ាងហ្នឹងឯង ។

យើងត្រូវតែធ្វើម្ចាស់ការ លើចិត្តរបស់យើង យើងមិនត្រូវបណ្តោយ ឱ្យចិត្តគ្រប់គ្រងលើសកម្មភាពរបស់យើងទេ ។

យើងត្រូវតែរក្សា នូវភាពបរិសុទ្ធទុកក្នុងចិត្ត ពុំនោះសោតទេ ទោះជា នៅផ្ទះក្តី នៅក្នុងសង្គមក្តី ឬនៅកន្លែងដែលយើងធ្វើការក្តី យើងនឹងបង្កើត ឱ្យមានសេចក្តីក្រោធខឹង សេចក្តីច្រណែនណ្ហានិស អមិត្តភាព សេចក្តីភ័យ ខ្លាច និងអសន្តិសុខ ដែលមិនត្រឹមតែរំខានដល់ខ្លួនយើងប៉ុណ្ណោះទេ តែ ថែមទាំងរំខានដល់អ្នកដទៃផងដែរ ។

យើងហាត់ពត់លត់ដំខ្លួនយើង ដោយការរក្សាសីល ឬ សិក្ខាបទនានា ។
ធ្វើដូចនេះគង់ក្លាយទៅជាទម្លាប់បាន ។

ហេតុនេះហើយ បានជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់នៃយើង ទ្រង់បានចាប់
ផ្ដើមនូវការផ្សព្វផ្សាយសាសនា របស់ព្រះអង្គដោយការអប់រំសាវ័កទាំង
ឡាយ ឱ្យស្ថិតនៅក្នុងសីល រួមមានទាំងច្បាប់ វិន័យ ឬសិក្ខាបទទាំងឡាយ
ផង ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

វាជារឿងលំបាក ដើម្បីនិយាយថា ជនទាំងឡាយអាចរកឃើញនូវ
សេចក្ដីពិតដ៏ក្រៃលែងនៅក្នុងសាសនាដទៃ ដែលថាគេមិនអាចរកឃើញ
នៅក្នុងព្រះធម៌របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនោះឡើយ ។

ពិនិត្យកែសម្រួលអក្ខរាវិរុទ្ធដោយ

- ភិក្ខុ **អ៊ុំ សត្វា** សមណនិស្សិតថ្នាក់អនុបណ្ឌិត
- ភិក្ខុ **មួន វិចិត្រ** សមណនិស្សិតថ្នាក់អនុបណ្ឌិត
- ភិក្ខុ **ច័ន ភាគ** សមណនិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ
- ភិក្ខុ **វ៉ា ចន្ទម៉ង់** សមណនិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ
- សាមណេរ **ខ្លឹម មាស** សមណនិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ
- សាមណេរ **ជិន ម៉េរ** សមណនិស្សិតថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ
- សាមណេរ **សុខ ធាវី** សមណនិស្សិតថ្នាក់អនុបណ្ឌិត
- ឧបាសក **ម៉េរ វ៉ាន** និងឧបាសិកា **ធន់ សំបូរ** អតីតទីប្រឹក្សាឯក-
អគ្គរាជទូតកម្ពុជា ប្រចាំសហភាពមីយ៉ាន់ម៉ា

រចនាក្រុមដោយ

- ភិក្ខុបញ្ញវរោ **ស៊ីយ សុវណ្ណ**

វាយកុំព្យូទ័រដោយ

- សាមណេរ **ហ៊ុម សុខុម**